

norden

Norræna ráðherranefndin
Norðurlandaráð

Nútímalegt samstarf styrkir stöðu Norðurlanda

Árið som leið i Norðurlandaráði og Norrænu ráðherranefndinni 2006

'06

'06

Myndir bls. 2, 25, 40: Myndir frá alþjóðlegri menningarhátíð frumbyggja – *Reflections in Northern Sky* – sem haldin var í Eistlandi. Myndir bls. 2, 25 og 40: Kersti Sepper. Innfelld mynd bls. 25: Tiiu Kirsipuu.

Framhlið kápu: Tónlistarhópurinn *The Gogmagogs*. Hópurinn tók þátt í norrænu tónlistarráðstefnunni *disturbances*. Kynningar-myndir. Bakhlið kápu, litlar myndir: *Burst*. Mynd: G. Magni Ágústsson; *Vertebra*. Mynd: Petri Heikkilä; *URGE*. Mynd: Ulrik Wivel; *Polaroid*. Mynd: © Jo Strømgren Kompani. Mynd til hægri: *The Madman's Garden* Mynd: Martin Sirkovsky. Myndir bls. 1, 3, 28–29: Magnus Frölander (MF). Myndir bls. 4, 9: Johannes Jansson (JJ). Myndir bls. 16–17: JJ; JJ; MF; JJ; MF; MF; MF; MF; MF; MF; MF; MF; JJ; JJ; MF.

Norrænu menningarsamstarfi var breytt í lok árs 2006. Nokkrar stofnanir voru lagðar niður og í stað þeirra var sett á stofn *Norræna menningargáttin*, sem mun hafa umsjón með áætlunum sem ganga þvert á listir og menningu. Myndirnar í ársskýrslu þessa árs sýna dæmi um það margbreytilega menningarsamstarf sem unnið hefur verið á norrænum vettvangi, eða verið styrkt af opinberu norrænu samstarfi. Hér má sjá dæmi úr heimi dansins, óperunnar, ljóðsins og sviðslistarinnar, og einnig er dæmi frá verkefni sem styrkir framleiðslu norrænna tölvuleikja. Myndirnar eru frá Færeyjum í vestri til Lettlands í austri. Auk þess er myndasýrpa frá Norðurlanda-ráðsþinginu í Kaupmannahöfn.

Nútímalegt samstarf styrkir stöðu Norðurlanda

Árið som leið i Norðurlandaráði og Norrænu ráðherranefndinni 2006

ANP 2007:718

© Norrænu ráðherranefndin Norðurlandaráð,

Kaupmannahöfn 2007

ISBN 978-92-893-1493-0

Hönnun: Par No 1 A/S

Ritið má panta á www.norden.org/order

Fleiri rit eru á www.norden.org/publikationer

Norræna ráðherranefndin

Store Strandstræde 18
DK-1255 Kaupmannahöfn K
Sími (+45) 3396 0200
Bréfasími (+45) 3396 0202

Norðurlandaráð

Store Strandstræde 18
DK-1255 Kaupmannahöfn K
Sími (+45) 3396 0400
Bréfasími (+45) 3311 1870

www.norden.org

Norrænt samstarf

Norrænt samstarf er eitt elsta og umfangsmesta svæðasamstarf í heimi. Það nær til Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar og sjálfstjórnarsvæðanna í Færeyjum, á Grænlandi og á Álandseyjum. Norrænt samstarf eflir samkennd norrænu þjóðanna og tekur mið af því sem er líkt og ólíkt með þeim. Samstarfið auðveldar norrænu ríkjum að halda fram hlut sínum á alþjóðavettvangi og stuðlar að góðri sambúð nágrannabjóða.

Samstarfinu var komið í fastan farveg á árinu 1952 þegar *Norðurlandaráð* var stofnað sem samstarfsvettvangur þingmanna og ríkisstjórna. Árið 1962 var *Helsinkisamningurinn* undirritaður, en hann hefur allar götur síðan verið grundvöllur norræns samstarfs og markað því málefnaleg samstarfssvið. Árið 1971 var *Norræna ráðherranefndin* stofnuð sem formlegur samstarfsvettvangur norrænu ríkisstjórnanna og landsstjórna sjálfstjórnarsvæðanna, Færeyja, Grænlands og Álandseyja.

Efnisyfirlit

06	Formáli
09	Norðurlönd sem sigursvæði
09	Endurnýjun og samstarf í Norður-Evrópu
10	Norrænn leiðtogafundur – nýtt form á stjórn málaumræðu
12	Norrænn styrkur, rannsóknir, nýsköpun og þekking
15	Norræna velferðarlíkanið
16	Landamærahindranir
16	Norðurlöndin og umheimurinn
21	Umhverfis Eystrasalt
21	Þingmannasamstarf umhverfis Eystrasalt
22	Norðlæga víddin
22	Fimmtán ára samstarf við Eistland, Lettland og Litháen
24	Skrifstofa ráðherranefndarinnar fagnaði tímamótum
24	Þingmenn héldu hátíð með sameiginlegri dagskrá
25	Norðvestur-Rússland
25	Skrifstofan í Kalíníngur
25	Mannaskiptaáætlun til að byggja upp þekkingu og koma á tengslanetum
25	NGO-áætlunin
25	Uppbygging tengslaneta fyrir þingmenn
25	Norðursvæðin
26	Umhverfismál og sjúkdómar á Barentsfundi
28	Þingmannasamstarf um málefni Heimskautssvæðisins
28	Vestur-Norðurlönd og nágrenni þeirra
28	Hvíta-Rússland
29	Fríðsamleg sambúð eða engin
30	Norræn menning
30	Þrjár áætlanir í umsjón Norrænu menningargáttarinnar
31	Oceanen, Zozo og tónlist verðlaunuð
32	Norræn tungumál eru svöl
32	Menningarnótt með sýnishornum af Norðurlöndum
33	Bókamessan í Gautaborg
33	Nýr vefur fyrir kvikmyndagerðarmenn framtíðar
34	Sjálfbær Norðurlönd
34	Loftslagsbreytingar valda áhyggjum
34	Færeyingur hlaut umhverfisverðlaunin
34	Orkusamstarfið ætti að vera útflutningsvara

36	Allt er vænt sem vel er grænt, þó ekki þörungablóminn
36	Kjarnorkuöryggi
37	Líffræðileg fjölbreytni og erfðaaðalindir
37	Bætt lífsgæði á Norðurlöndum
37	Hollari matur og aukin hreyfing
37	Merkingar og markaðssetning á matvælum
37	Lýðheilsuverðlaun
37	Öruggari matvæli
39	Fuglaflensa og aðrar farsóttir
39	Áfengismál
39	Mansal og vændi
39	Samstarf í umhverfismálum og gegn afbrotum!
40	Upplýsingamiðlun
41	Staðreyndir um Norrænu ráðherranefndina og Norðurlandaráð

Á árinu sem leið var ánægjulegt að staðfestur var víðtækur stuðningur hjá almenningi við norrænt samstarf. Það sýndi skoðanakönnun sem gerð var á vegum Norðurlandaráðs. Í henni kom einnig fram að miklar væntingar eru gerðar til norræns samstarfs og er það hvatning til frekari dáða í framtíðinni.

Nútímavæðing norræns samstarfs hélt áfram á árinu 2006, bæði í Norrænu ráðherranefndinni og Norðurlandaráði.

Í ráðherranefndunum 11 sem samkomulag náðist um á árinu 2005, var haldið áfram að þróa samstarfsform sem miðaði að því að aðlagja ríkisstjórnarsamstarfið að því sem er að gerast á evrópskum og alþjóðlegum vettvangi. Á þann hátt fær norrænt samstarf aukið vægi.

Teknar voru ákvarðanir um víðtækar breytingar á menningarsamstarfinu. Nýjungin felst í því að samstarfið byggir nú á þemum eða tímabundnum áætlunum í stað þess að einskorðast við listgreinar og stofnanir. Markmiðið með nýjum tímabundnum áætlunum er að dreifa fjármagni svo það nýtist betur um gervöll Norðurlönd.

Samstarfið á sviði félags-, heilbrigðis- og atvinnumála var einnig endurskipulagt með því að meta árangur af starfi stofnana og nefnda.

Á alþjóðasviðinu var svokölluðu Baltic Sea Initiative (BSI) stýrt af ráðherranefndinni. Ákvörðun var tekin um að byggja við tengslanet- og mannaskiptaáætlunina NordPlus þannig að Eystrasaltsríkin þrjú fengju aðild

að endurbættri samstarfsáætlun norrænu ríkjanna á jafnræðisgrundvelli.

Nýrri áætlun um samstarf við Rússland var ýtt úr vör og fjármagn var sett í að gera námsmönnum í Hvíta-Rússlandi kleift að stunda háskólanám í Vilnús (EHU) og Úkraínu. Ný upplýsingaskrifstofa var opnuð í Kalínínggrad í september, en hún hafði verið lengi í undirbúningi. Þá fékk samstarf frjálsra félagasamtaka á Eystrasaltssvæðinu byr undir báða vængi.

Hnattvæðingin og verkefni sem tengjast henni voru ofarlega á baugi í norrænu samstarfi. Þing Norðurlandaráðs hófst á leiðtogafundi þar sem málin voru rædd á breiðara grundvelli en áður og þar var alþjóðavæðingin í brennidepli.

2006 var líka fyrsta starfsárið þar sem nýtt snið var haft á samstarfi við Eystrasaltsráðið. Nefndarvinna um skýrt afmörkuð málefni varð markvissari og báðar stofnanir ræddu stefnumál og sameiginlega verkáætlun.

Frida Nokken,
framkvæmdastjóri Norðurlandaráðs

Halldór Ásgímsson,
framkvæmdastjóri Norrænu ráðherranefndarinnar

Litháíska ljóðskáldið Birute Mar á 6. norrænu ljóðahátíðinni í Eistlandi. Mynd: Teet Malsroos.

Myndir bls. 6 og 33: Myndir frá óperunni „Í Óðamansgarði“
(The Madman's Garden) sem flutt var í Norðurlandahúsinu
í Þórshöfn, Færeyjum. Mynd: Martin Sirkovsky.

Norðurlönd sem sigursvæði

Mikið var fjallað um það í norrænu samstarfi á árinu hvernig Norðurlönd gætu haldið forystu sinni, en samkvæmt alþjóðlegum könnunum eru þau fremst meðal þjóða í samkeppnishæfni, sjálfbærri þróun og velferð. Með því að vera sigursvæði á alþjóðavísu hafa Norðurlönd með samstarfi sínu getað stutt lýðræðisþróun og samfélagsuppbyggingu í grannríkjunum í austri.

Endurnýjun og samstarf í Norður-Evrópu

Til að mæta áskorunum hnattvæðingarinnar þarf að huga að endurnýjun í norrænu samstarfi. Þetta var mat Norðmanna sem fóru með formennsku í Norrænu ráðherranefndinni á árinu 2006. Þeir settu þrjá málaflokka í forgang á formennskutímanum:

- Norræna velferðarkerfið
- Þekkingu, nýsköpun og þróun gilda
- Samstarf á nyrstu svæðum Evrópu

Að auki var lögð áhersla á tvö meginmál frá fyrri formennskuáætlunum:

- Aðgerðir til að ryðja úr vegi landamærahindrunum
- Endurnýjun og nútímavæðing norræns samstarfs

Heidi Grande Røys, norsk samstarfsráðherrann, lýsti yfir ánægju ríkisstjórnar sinnar með hvernig til hafði tekist að framfylgja formennskuáætluninni þegar hún ávarpaði Norðurlandaráðsþing í nóvember. Hún nefndi sérstaklega samstarfið á norðurslóðum, Rússlandsáætlunina, velferðarmál og endurskipulag á fjárlaga-gerð ráðherranefndarinnar.

Stærstu breytingarnar í norrænu samstarfi fólust í nútímavæðingu menningarsamstarfsins á árinu 2006. Ákvarðanir voru einnig teknar um endurskipulag á rekstri stofnana og samstarf á sviði félags- og heilbrigðismála.

Norrænn leiðtogafundur – nýtt form á stjórnmálaumræðu

„Norðurlönd eru eitt mesta framfarasvæði heims. Norrænu ríkin standa vel að vígi í alþjóðlegri samkeppni. Það þýðir m.a. að við Norðurlandabúar þorum að mæta þeim áskorunum sem hnattvæðingin færir okkur og óttumst ekki breytingar. Alþjóðlegt efnahagslíf krefst þekkingar, sköpunarkrafts og hæfileika til að geta tekist á við breyttar aðstæður.“

Með þessum orðum setti Ole Stavad, forseti Norðurlandaráðs, norrænan leiðtogafund í danska þinginu í október 2006. Þema fundarins var hvernig Norðurlandabúar gætu tryggt jafnvægi milli velferðarsamfélagsins og markaðsaflanna í baráttunni um sterka samkeppnisstöðu á alþjóðavettvangi.

Leiðtogafundur Norðurlanda, þar sem allir forsætisráðherrar og leiðtogar sjálfstjórnarsvæðanna ræddu málín við leiðtoga stjórnarandstöðu í ríkjum, þótti vel heppnuð endurnýjun á fyrirkomulagi umræðna á Norðurlandaráðsþingi – stærsta árlega viðburðarins í norrænu þingmannasamstarfi.

Umræðurnar sýndu að almenn sátt er um að norræna velferðarkerfið hefði átt sinn þátt í því að gera Norðurlönd að sigursvæði, jafnvel þótt ýmis sjónarmið kæmu fram um hvað betur hefði mátt fara. Þá ræddu menn m.a. raunhæfa möguleika á einkavæðingu í heilbrigðiskerfi, aðgerðir gegn fátækt og útskúfun, og viðbrögð við því að fólk lifir nú almennt lengur en áður.

Þegar Anders Fogh-Rasmussen, forsætisráðherra Dana, dró niðurstöður umræðnanna saman sagði hann að norrænir starfsbræður hans yrðu að vinna saman að því að halda forskoti Norðurlandanna. Danski forsætisráðherrann benti á fimm málefni sem krefðust lausna; áframhaldandi vinnu við að ryðja úr vegi landamærahindrunum, öflugra samstarf á sviði rannsókna og nýsköpunar, ekki síst á sviði orkumála og umhverfisverndar, aðgerðir til að styrkja atvinnulífið með svokölluðum þekkingarsvæðum eins og Medicom Valley við Eyrarsund, sameiginlega markaðssetningu Norðurlanda og norrænt hnattvæðingarráð sem má þó ekki verða til þess að hindra frekara samstarf. Norrænu samstarfsráðherrunum var falið að

undirbúa þessi málefni fyrir endanlega ákvarðanatöku forsætisráðherranna.

Annað sem vakti athygli á þinginu var ávarp Hassans Jórdaníuprins, sem í hlutverki sínu sem verndari verkefnisins „Co-existence of civilizations“ hlustaði á svör þingfulltrúa við áskorunum verkefnisins. Í tengslum við þennan lið á dagskrá þingsins var ákveðið að setja niður stýrihóp sem m.a. á að hafa frumkvæði að því að koma á viðræðum um gildi margbreytilegrar menningar og friðsamlegrar sambúðar. Þá var skorað á norrænu ríkisstjórnirnar að þróa viðmið til að meta framfarir í aðlögun innflytjenda í norrænum samfélögum.

Öldurnar risu hátt í um umræðum um stöðu sjálfstjórnarsvæðanna í norrænu samstarfi. Fulltrúar þeirra kröfðust aðgerða. Ekki verður þó hægt að taka ákvörðun um viðbrögð við þeim kröfum fyrr en á næsta þingi.

Í fyrirspurnartíma kröfðust margir svara við því til hvaða aðgerða menn hyggðust grípa til að draga úr landamærahindrunum, þar á meðal varðandi danska greiðslukortið Dankort sem þykir standa í vegi fyrir aðlögun á Eyrarsundssvæðinu, samræmi í framkvæmd á tilskipunum Evrópusambandsins og skattaálögur á eftirlaunaþega. Landamærahindranir voru einnig á dagskrá þingsins. Þá urðu umræður um stöðu samkynhneigðra í Færeyjum.

Baráttan gegn mansali og vændi á gistihúsum var einnig rædd, svo og samstarf í loftslags- og orkumálum og leiðir til að bæta heilsu og lífsgæði, geðlækningar barna og unglinga, stefna í áfengismálum, norræn tungumálastefna og samstarf á sviði rannsókna og nýsköpunar.

Þingið samþykkti tillögu um svokölluð „örugg hús“ bæði í norrænum ríkjum, norðvesturhluta Rússlands og í Eystrasaltsríkjum. Tillaga um sameiginlega norræna framkvæmdaáætlun gegn mansali og kynferðislegri misnotkun hlaut einnig góðar undirtektir á þinginu.

Ákveðið var að hafna viðskiptum við hótél sem miðla kynlífsþjónustu til gesta. Setja á upp vefsíðu með nöfnum gistihúsa þar sem tryggt þykir að ekki sé höfð milliganga um slíka kynlífsþjónustu.

Þingið samþykkti fulltrúatillögu um stórfellt átak til að bæta aðgengi geðfatlaðra barna og unglinga að læknismeðferð og uppræta biðlista. Markmiðið er að biðtími hjá sérfræðingum verði aldrei lengri en 7–10 dagar. Allir sjúklingar eiga að fá einstaklingsmiðaða meðferðaráætlun.

Þá var líka ákveðið að koma á samstarfi um notkun á lífrænu gasi sem orkugjafi og aðgerðir til að flýta

Ole Stavad, forseti
Norðurlandaráðs

afnámi þeirra landamærahindrana sem enn eru til staðar á Norðurlöndum.

Finnar sem fara með formennsku í Norrænu ráðherra-nefndinni á árinu 2007 gerðu grein fyrir formennsku-áætlun sinni undir yfirskriftinni „Norðurlönd mögu-leikanna – í næsta nágreinni við þig“. Í áætluninni eru samkeppnishæfni Norðurlanda, velferð, rannsóknasamstarf og nýsköpun sett í forgang. Norrænt samstarf á að vera sýnilegra. Samstarf innan Norðlægu víddarinnar heldur áfram í beinu framhaldi af formennsku Finna í Evrópusambandinu. Önnur forgangsmál eru málefni Eystrasaltsríkjanna, sjálfbær þróun, sjálfbær orkustefna og afnám landamærahindrana.

Utanríkis- og landvarnarráðherrar Norðurlanda gerðu grein fyrir samstarfi sínu, sem m.a. snýst um baráttuna gegn mansali, samstarf á norðursvæðum, endurskoðun á skipulagi Sameinu þjóðanna og baráttuna gegn hryðjuverkum. Öryggi samfélagsins, leiðir til að draga úr fátækt, ofveiði og átökin í Darfur voru meðal þeirra utanríkis- og öryggismála sem rædd voru.

Á sama tíma og þingið stóð funduðu forsætisráðherrar Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna. Þar ræddu þeir m.a. landamærahindranir og orkusamstarf á Eystrasalts-svæðinu. Norrænu utanríkisráðherrarnir ræddu samskiptin við Rússland og öryggismál Íslendinga á fundi sínum.

Á fundi forsætisnefndar Norðurlandaráðs með forsætisráðherrunum var rætt um Norðurlönd sem alþjóðlegt sigursvæði og stöðu sjálfstjórnarsvæðanna. Á fundi nefndarinnar með utanríkisráðherrunum yfirsýggði

umræða um samstarf við Eystrasalt og menningarsamskipti öll önnur mál. Forsætisnefnd Norðurlandaráðs ræddi frekara samstarf við forystu Eystrasaltsráðsins, undirritaði samstarfssamning við Vestnorræna ráðið og ræddi fjárlög og áætlanir við fulltrúa norrænu þjóðþinganna.

Aili Keskitalo, forseti Samþingsins í Noregi, lagði fram drög að Norrænum Samasáttmála og bað um stuðning norrænna þingmanna. Sáttmálinn á að ná til Sama í Rússlandi, Finnlandi, Svíþjóð og Noregi.

Ýmsir aðrir viðburðir voru haldnir í tengslum við þing Norðurlandaráðs sem þingmenn, ráðherrar og gestir frá Eystrasaltsríkjum, Rússlandi og öðrum heims-lutum, auk fjölmargra blaðamanna tóku þátt í. Verðlaun Norðurlandaráðs í bókmenntum, tónlist, kvikmyndum og umhverfismálum voru afhent við hátíðlega athöfn í tónleikasalnum í Tívoli.

Norðmaðurinn Dagfinn Høybråten var kjörinn nýr forseti Norðurlandaráðs og tók hann við embættinu um áramótin. Ole Stavad, fráfandi forseti, lagði sérstaka áherslu á hvernig þróa mætti norræna velferðarkerfið sem tæki til að styrkja samheppnishæfni í hnatt-væddum heimi, að efla Eystrasaltssamstarfið, þá sérstaklega varðandi Rússlandi og afnema landamærahindranir. Ole Stavad beitt sér einnig fyrir breytingum á starfsháttum Norðurlandaráðsþings til þess að efla pólitískar umræður á Norðurlöndum. Stavad heldur áfram störfum á norrænum vettvangi sem fulltrúi í forsætisnefnd Norðurlandaráðs og leiðtogi flokkahóps jafnaðarmanna í ráðinu.

Norrænn styrkur, rannsóknir, nýsköpun og þekking

Rannsóknir, nýsköpun og þekkingarþróun eru óumdeil-anlega hluti af stefnu Norðurlandabjóða til að viðhalda sigurstöðu sinni. Ráðist var í mörg verkefni á árinu 2006, m.a. á vegum stofnana ráðherranefndarinnar. Málin voru einnig á dagskrá leiðtogafundar Norðurlandaráðs, þegar danski forsætisráðherrann lagði til aðgerðir á sviði umhverfis- og orkumála, bæði á vegum NordForsk ¹⁾ og Norrænu nýsköpunarmiðstöðvarinnar (NICE) ²⁾.

NordForsk er sá aðili sem samræmir rannsóknarsamstarfið og kynnti tvö ný norræn öndvegissetur. Á næstu fimm árum er áformað að verja 165 milljónum norskra króna til rannsókna. Þar af verður 75 milljónum varið til rannsókna í velferðarmálum. Afganginum, 90 milljónum norskra króna, verður varið til rannsókna sem snúa að öryggi matvæla, næringu og heilsu.

Á málþingi sem haldið var á sama tíma og þingið stóð var kynnt ný skýrsla "Norrænn styrkur" sem NordForsk vann fyrir ráðherra rannsókna í Danmörku og Noregi. Í skýrslunni greina 40 Norðurlandabúar frá sínum skilningi á hugtakinu norrænn styrkur.

Ný norræn matarhefð og umhverfissvæn orkutækni

Verkefnið "Ný norræn matarhefð" var kynnt af Norrænu ráðherranefndinni á Norðurlandaráðsþingi 2006. Markmið þess er að vekja athygli á norrænum gildum og styrkja samkeppnishæfni Norðurlanda á alþjóðamarkaði með því að tengja saman matargerðarlist, atvinnuuppbyggingu, gott hráefni og ferðaþjónustu. Norræn matvæli og matarmenning eru í forgangi og markhópurinn eru bæði Norðurlandabúar og ferðamenn frá öðrum löndum.

Til að kynna norræna matargerð voru skipaðir ellefu matvælasendiherrar frá norrænu ríkjum, m.a. sænski sjónvarpskokkurinn Tina Nordström, danski kokkurinn René Redzepi og Kim Palhus frá Finnlandi.

Verkefnið mun standa í þrjú ár og ráðherranefndin mun styrkja það með jafnvirði 23 milljóna danskra króna. Framlag Norrænu nýsköpunarmiðstöðvarinnar nemur 10 milljónum norskra króna.

Norræna orkurannsóknarstofnunin ákvað að verja jafnvirði 86,5 milljóna norskra króna í 16 orkurannsóknarverkefni sem eru hluti af evrópskri áætlun um að stuðla að sjálfbærri, öruggri og samkeppnishæfri orkuframleiðslu. Verkefnin eiga að styrkja Norðurlönd sem þekkingarsvæði þar sem vistvæn orka er nýtt og henni dreift á skilvirkan hátt. Verkefnin ná einnig til Eystrasaltsríkjanna og Norðvestur-Rússlands.

Norræna nýsköpunarmiðstöðin (NICE) úthlutaði 10 milljónum norskra króna til fimm umhverfistækni-verfna í Svíþjóð, Danmörku og Finnlandi. Verkefnin snúast m.a. um vatnshreinsun, nanótækni, hráefni til efnaframleiðslu og lífrænna brennslugjafa, auk áhættufjármagns sem tengist umhverfistækni.

Norræna nýsköpunarmiðstöðin veitti með styrk að andvirði 10 milljóna norskra króna skapandi iðnaði tækifæri til að hrinda úr vör verkefnum um fjármögnun og fyrirtækjaklasa, höfundarrétt og þekkingarauð, iðnhönnun og þverfaglegar aðgerðir á sviði stafrænnar tækni.

Nýsköpunarmiðstöðin auglýsti einnig í desember til umsóknar styrki að andvirði 22 milljóna norskra króna til verkefna sem stuðla að norrænni nýsköpunarstefnu, á sviði svæðisbundinnar nýsköpunar og nýsköpun að frumkvæði neytenda.

"Fjárfesting í rannsóknum og nýsköpun"

Undir fyrirsögninni "Fjárfesting í rannsóknum og nýsköpun – evrópsk reynsla í norrænu samhengi" efndu Norræna ráðherranefndin og framkvæmdastjórn Evrópusambandsins til sameiginlegrar ráðstefnu, sem meira en 250 gestir frá 25 ríkjum sóttu. Meðal þátttakenda var Janez Potočnik, sem ber ábyrgð á rannsóknum í framkvæmdastjórn Evrópusambandsins, svo og ráðherra rannsókna í Noregi. Potočnik hrósaði Norðurlandabúum fyrir að fjárfesta í rannsóknum og þróunarvinnu. Svíar og Finnar eru þær aðildarþjóðir Evrópusambandsins sem verja meira en 3 % af vergum þjóðartekjum í rannsóknir og nýsköpun. Markmið ráðstefnunnar var m.a. að auka enn frekar fjárfestingar í rannsóknum og nýsköpun.

1

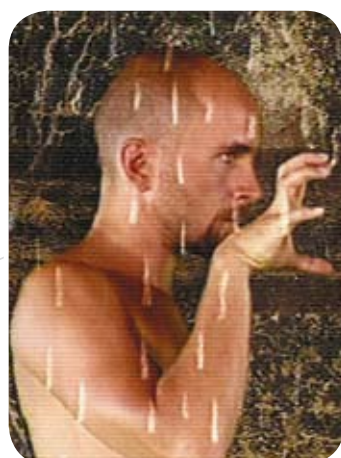
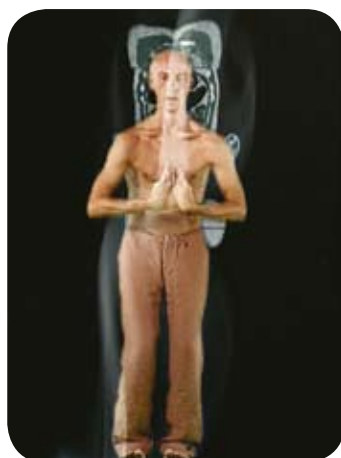
NordForsk hefur umsjón með samstarfi Norðurlanda á sviði rannsókna og rannsóknarmenntunar. Stofnunin ber einnig ábyrgð á samstarfi og samræmingu við verkefni Norrænu nýsköpunarmiðstöðvarinnar. Þau rannsóknarsvið þar sem norrænu ríkin eru fræðilega sterkust, og jafnvel leiðandi á heimsmælikvarða, eru í brennidepli í starfsemi stofnunarinnar.

2

Norræna nýsköpunarmiðstöðin er norræn stofnun sem á að stuðla að nýsköpun og aukinni þekkingu í atvinnulífi á Norðurlöndum. Miðstöðin á að vinna að því skapa virkan norrænan heimamarkað án landamæra.

Myndirnar á bls. 11, 22, 36 og 38–39 eru frá „Ziemeļu Pavasaris“ (Norrænu vori), sem haldið var annað árið í röð árið 2006 í samstarfi norrænu upplýsingaskrifstofunnar í Lettlandi, norrænu sendiráðanna og Dönsku menningarstofnunarinnar. Þetta var norræn menningarhátíð með rúmlega 50 uppákomum af ýmsu tagi. Gestir lokahátíðarinnar fengu allir gjöf með heim, lítið birkitré til að gróðursetja. Á blaðsíðu 36 má sjá unga lettneska hönnuði vinna listaverk fyrir borgarumhverfi („Design for Urban Environment“). Lokaviðburður á „Norrænu vori“ (bls. 38–39. Þjóðlagasöngvararnir „Skandinavieki“ ásamt norrænu sendiherrunum og starfsfólki norrænu upplýsingaskrifstofunnar í Lettlandi, fagna sumarsólstöðum og kveðja „Norræna vorið“. Mynd bls. 36: Karlina Vitolīņa. Aðrar myndir: Upplýsingaskrifstofa Norrænu ráðherranefndarinnar í Ríga.

Vertebra. Myndir frá
„Mowing North – 10 short Dance Films“.
Mynd: Petri Heikkilä.

Í tengslum við ráðstefnuna voru kynntar tvær skýrslur sem liggja til grundvallar norrænu ríkisstjórnasamstarfi á þessu sviði: “Building Nordic Strength Through More Open R & B Funding” og “Nordisk Innovationskraft - Strategier og virkemidler til øget samspil mellem forskning og erhvervsliv i de nordiske lande”.

Hópur norrænna fræðimanna á vegum PISA³⁾ settu á árinu 2006 saman skýrslu um árangur norrænna grunnskólanema í stærðfræði, náttúrufræðum og lestri. Skýrslan „Northern Lights on PISA 2003“ var kynnt á samnefndri ráðstefnu fræðimanna í Ósló í maí 2006.

Lestrarfærni er afgerandi þáttur í námsárangri og síðar frama á vinnumarkaði. Því átti formennskulandið í norrænu samstarfi, Noregur, frumkvæði að rannsókn á lestrarfærni á Norðurlöndum í ljósi kynferðis. Rannsóknin „Lestrarfærni á Norðurlöndum“ kom út í október 2006 í tengslum við Norðurlandaráðsþing.

Norrænt tengslanet um fullorðinsfræðslu (NVL) var sett á laggirnar 2005 og náði góðum árangri á árinu 2006 á sviði stefnumótunar og hagnýtra aðgerða. Kennaraháskólinn í Danmörku gerði á árinu rannsóknir fyrir stýrihóp tengslanetsins um vinnustaði sem námsumhverfi. Meginniðurstaðan var sú að „áhrifamesta þekkingarmiðlunin fari fram þegar formlegu og óformlegu námi er blandað saman, þ.e.a.s. þegar fólki gefst kostur á menntun bæði á námskeiðum og á vinnustað.“

Norrænu menntarmálaráðherrarir framlengdu á árinu 2006 samkomulag milli Danmerkur, Finnlands, Íslands, Noregs og Svíþjóðar um aðgang að æðri menntun til tímabilsins 2007-2009. Samkomulagið felur í sér greiðsluáætlun þar sem framlög ríkjanna eru reiknuð inn í fjárlagaáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar.

„Baltic Sea Region Innovation Net“

Í september hófst nýtt nýsköpunarverkefni sem nær til norrænu ríkjanna og landanna við Eystrasalt. Það mun standa í þrjú ár og hefur að markmiði að stuðla að nýsköpun og klasasamstarfi, bæði innan einstakra ríkja og milli þeirra. Verkefnið nær í fyrsta áfanga til atvinnulífs og stofnana í löndum við Eystrasalt. Það er dæmi um þverfaglegt Evrópusamstarf sem miðar að nýsköpun og er stórt skref í þá átt að framfylgja markmiðum Lissabon-yfirlýsingar Evrópusambandsins. Norræna nýsköpunarmiðstöðin (NICE) hefur yfirumsjón með verkefninu.

Norræna velferðarlíkanið

Norræna velferðarkerfið er auður í alþjóðasamkeppninni. Í fimm ára velferðaráætlun Norrænu ráðherra-

nefndarinnar sem kom út á vordögum var kynnt tölfræði sem hefur þýðingu í þessu samhengi. Norrænar konur slá barneignum á frest og eiga á hættu að missa af lestinni. Til langframa getur það haft neikvæð áhrif á norræna velferðarlíkanið, því reiknað er með að hver einstaklingur á vinnumarkaði á árinu 2025 geti séð fyrir 0,84 einstaklingi auk sjálfs sín, á móti 0,65 á árinu 2000. Vel grunduð fjölskyldustefna gæti tekist á við þetta, en einnig aðgerðir til að halda eldra fólki lengur á vinnumarkaði. Sambýlisfólk sem lifir í anda jafnréttis virðist líklegra til að vilja eignast barn en aðrir.

Stjórnarlaleiðtogar, forystumenn á atvinnumarkaði og fræðimenn settu fram hugmyndir sínar um styrk og veikleika norræna velferðarkerfisins og þær áskoranir sem það stendur frammi fyrir í skýrslunni „Spelet om den nordiska välfärden“, sem þankatankurinn Mandag Morgen vann fyrir Norrænu ráðherranefndina. Skýrslan var grundvöllur umræðna á málþingi sem haldið var í tengslum við Norðurlandaráðsþing. Af hálfu atvinnulífsins var því slegið föstu að ekki sé hægt að standa undir norrænni velferð nema með þátttöku vel menntaðra innflytjenda og fólks í umönnunarstörfum.

Umræðuhópur ungs fólks var settur á laggirnar í byrjun formennskuárs Norðmanna. 14 ungliðar frá norrænu ríkjunum og sjálfstjórnarsvæðunum voru í hópnum. Hann setti umhverfisvernd í forgang, vildi að gert yrði auðveldara að búa og stunda nám í grannríkjunum og að halda ætti áfram uppbyggingu velferðarsamfélagsins. Hópurinn kynnti tillögur sínar á fundi samstarfsráðherranna í desember.

Jafnrétti er lykilatriði í norræna velferðarkerfinu. Ný samstarfsáætlun um jafnrétti var kynnt í byrjun árs. Í henni er sjónum beint að kynferði og valdi, kynferði og æsku og kynferði, menningu og samskiptum. Jafnréttisráðherrarnir ræddu við umræðuhóp ungliðanna um hvernig auka mætti þátttöku ungs fólks í jafnréttisstarfi. Ráðherrarnir einbeittu sér á árinu að baráttu gegn mansali og vændi og ræddu stjórnun og pólitíska ákvarðanatöku frá kynjasjónarmiði. Það var einnig þema á fundi jafnréttisráðherranna með starfsystkinum frá Eystrasaltsríkjunum.

Á árinu hófst vinna við vefgátt um velferðarmál. Þar verður boðið upp á vefnámskeið og ráðstefnur, fréttir af velferðarmálum, umræðuvettvang og rafrænt bókasafn.

Þeir sem að vefgáttinni standa eru Norræna samstarfsstofnunin um málefni fatlaðra, Norræni lýðheilsuháskólinn, Norræna menntaáætlunin um uppbyggingu

félagslegrar þjónustu, Norræna menntamiðstöðin fyrir starfsmenn dauðdumbra og velferðaráætlunin.

Landamærahindranir

Enn eru margar hindranir á norrænum landamærum og nýjar verða til. Afnáam landamærahindrana er mikilvægt verkefni sem þjónar þeim tilgangi að auka samkeppnishæfni Norðurlanda. Til að koma skriði á þessa vinnu ræddi Norðurlandaráð hvort setja ætti á laggirnar embætti umboðsmanns um landamærahindranir. Á þingi ráðsins var stuðningur við þær aðgerðir sem ráðherranefndin lagði til að gripið yrði til og vilji var fyrir því að settir yrðu tímafrestrir til að knýja á um framkvæmd þeirra.

Á árinu 2006 var ráðist í að skrá landamærahindranir á milli Noregs og Svíþjóðar. Það var liður í átaki Norrænu ráðherranefndarinnar til að ryðja úr vegi því sem hindrar hreyfanleika einstaklinga á norrænum landamærasvæðum. Fólk var hvatt til að láta upplýsingaþjónustuna Halló Norðurlönd eða Landamæraþjónustuna vita af þeim vandamálum sem það hefði lent í vegna flutninga, vinnu og náms í þessum grannríkjum. Þeim sem höfðu lent í hremmingum skrifinnaskunnar beggja vegna landamærana var boðin aðstoð.

Fulltrúar í Norðurlandaráði tóku einnig á árinu til umræðu m.a. vandamál sem tengdust stafrænum sjónvarpssendingum milli Noregs og Svíþjóðar, notkun fólks sem fer á milli ríkja vegna vinnu á danska greiðslukortinu Dankort og skattaálögur á eftirlaunabæga. Í öllum tilfellum lofuðu ríkisstjórnirnar að rannsaka málið og grípa til aðgerða ef unnt væri.

Upplýsingafundir og hvatamenn

Á árinu 2006 voru haldnir um 15 upplýsingafundir í norrænu ríkjunum sem höfðu að markmiði að fræða og bæta afgangi opinberra milliríkjaerinda á sviði skattamála, félagsstrygginga og vinnumarkaðsmála. Þessir fundir voru bæði á vegum Halló Norðurlanda og ýmissa landamæranefnda og sameiginlegra upplýsinga-

skrifstofa. Um 500 norrænir umsjónarmenn höfðu í árslok bætt norræna þekkingu sína á þessum sviðum.

Á árinu voru útnefndir svokallaðir hvatamenn í atvinnulífnum sem eiga að knýja fram lausnir á landamærahindrunum. Þeir skila skýrslum til atvinnuáráðherranna en geta líka snúið sér beint til embættismanna. Hvatamenn á sviði félags- og heilbrigðismála fengu einnig svipað umboð á árinu.

Á árinu var innleitt norrænt samstarfslíkan sem á að bæta stjórnsýslu um eftirlaun, þannig að löndin verði framvegis betur í stakk búin að upplýsa fólk um hvaða kröfur það þurfi að uppfylla.

Norrænum samstarfsvettvangi um fjarlækningar var komið á fót í júní. Með honum verður leitast við að greina raunverulegar landamærahindranir sem standa í vegi fyrir markvissu samstarfi á sviði fjarlækninga og koma með tillögur að lausnum.

Norrænu félags- og heilbrigðismálaráðherrarnir ákváðu á fundi sínum í júní að setja á laggirnar norræna vefgátt um almannatryggingar og bjóða upp á tryggingaþjónustu á netinu á sama hátt og gert var þegar norræna skattaskrifstofan var opnuð í netheiminum.

Upplýsingaþjónustan Halló Norðurlönd fékk á árinu nýjar og víðtækari heimildir þannig að starfsemin nær nú einnig til ráðgjafar til norrænna fyrirtækja.

Nýr samningur um hagstofur sem norrænu ríkisstjórnirnar gerðu í nóvember 2004 var staðfestur á árinu. Nýjar reglur um gagnkvæma rafræna upplýsingamiðlun um einstaklinga sem flytja milli norrænu ríkjanna tóku gildi um áramótin.

Norðurlöndin og umheimurinn

Starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar og Norðurlandaráðs á árinu bar þess merki að aukin áhersla var lögð á alþjóðlegt samstarf⁴⁾. Þrennt var haft að leiðarljósi: Hagsmunir Norðurlanda í heild sinni, Norðurlönd sem hluti af Eystrasaltssvæðinu og Norðurlönd sem þátttakandi í Evrópusamstarfi, fyrst og fremst í ESB.

Samstarfið við Eistland, Lettland, Litháen og Norðvestur-Rússland hefur styrkst og samstarfsverkefni með öðrum svæðisbundnum stofnunum um áriðandi málefni hafa þróast áfram.

Efst: Nordic Resort. Dvalaráætlun NordScen fyrir listamenn. Mynd: Marianne Lumholdt. Innfelld mynd: Xavier Le Roy í sýningunni Self-Unfinished. Mynd: Katrin Schoof.

Neðst: disturbances í sýningarsal Charlottenborg. Mynd: Torben Eskerod.

Norðurlandaráðsþing í Kaupmannahöfn

Nóvember 2007

Kārlis Vērdiņš frá Lettlandi og
Tōnis Māgi frá Eistlandi við píanóíð,
á 6. norrænu ljóðahátíðinni í Eistlandi.
Mynd: Teet Malsroos.

Umhverfis Eystrasalt

Á árinu 2006 tók Norræna ráðherranefndin við formennsku í „The Baltic Sea Initiative“ (BSI). Það er „net tengslaneta“ sem hefur að markmiði að efla samkeppnishæfni og sjálfbæra þróun á Eystrasaltssvæðinu. Innan ramma þessa samstarfs var á árinu 2006 sett í forgang að setja ramma og skapa samkeppnisgrundvöll fyrir fyrirtækjaklasa á svæðinu, rannsóknir, nýsköpun, samþættingu fjármálamarkaða og markaðssetningu á Eystrasaltssvæðinu.

Norræna ráðherranefndin og Norræni fjárfestingarbankinn (NIB) settu á sama tíma fjármagn í að greina samkeppnismátt Eystrasaltssvæðisins, efnahagsþróun og velferð og birtust niðurstöðurnar í skýrsluni „State of the Region“. Þar er líka skoðað hvernig svæðið hefur leitast við að uppfylla markmið Lissabon-yfirlýsingar Evrópusambandsins.

Samskipti við Þýskaland og Pólland jukust á árinu. Rætt var um möguleika þess að koma á samstarfsverkefnum milli Norrænu ráðherranefndarinnar við norðurþýsku sambandsríkin og sambandslýðveldið sem heild. Samstarfið við Pólvörja fékk m.a. farveg með því að opnað var fyrir þátttöku þeirra í styrkjaáætlun ráðherranefndarinnar fyrir frjáls félagasamtök við Eystrasalt og með ráðstefnunni „Nordic States – Poland Perspectives of Cooperation in the Field of EU Eastern Policy“, sem haldin var í Varsjá í nóvember 2006.

Verkefnið Baltic European Network (BEN), sem nær til landamærasvæða, var fjármagnað af svæðasamstarfsáætlun ESB (Interreg), Norrænu ráðherranefndinni og CBSS. Upplýsingaskrifstofa Norrænu ráðherranefndinnar í Vilnús hefur stjórnað verkefninu, en alls taka

þátt í því 35 samstarfsaðilar frá 9 ríkjum. Meginmarkmið BEN-verkefnisins er að byggja upp svæðisbundin tengslanet og opna leiðir til að miðla reynslu milli norrænna landamærasvæða og fátækra héraða við austurlandamæri ESB.

Um áramótin hófst nýr kafli í þátttöku ráðherranefndarinnar í BEN-verkefninu. Nýtt verkefni sem fjármagnað er af TACIS-áætlun Evrópusambandsins gerir rússneskum og hvítrússneskum aðilum kleift að taka þátt í núverandi starfsemi BEN-verkefnisins og eins nýjum aðgerðum sem hefjast í apríl 2007. Skrifstofa Norrænu ráðherranefndarinnar í Pétursborg hefur umsjón með verkefninu BEN-EAST.

Norræna ráðherranefndin tekur einnig þátt í milliríkja-verkefninu Baltic 21, en markmið þess er að stuðla að sjálfbærri þróun á Eystrasaltssvæðinu.

Þingmannasamstarf umhverfis Eystrasalt

Þingmannasamstarf við Eystrasalt innan ramma Eystrasaltsráðstefnunnar (BSPC) fjallaði á árinu 2006 m.a. um fiskveiðimál, ástand hafsins og Norðlægu víddina innan ESB. Þingmennirnir vilja að málefnum eins og orkuöryggi og samgöngumálum verði bætt við núverandi samstarf innan Norðlægu víddarinnar um umhverfismál og félagsmál.

Mikið var rætt um þann vanda sem stafar af ofnotkun áburðar í landbúnaði. Sérstakur starfshópur vann ötullega að því á árinu að finna leiðir til úrbóta. Áfangaskýrsla hans var til umræðu á Eystrasaltsráðstefnunni í Reykjavík í september.

Norðlæga víddin

“Norðlæga víddin er mikilvægt tæki til að hvetja öll ríki í Norður-Evrópu til að taka þátt í uppbyggilegum samræðum til hagsbóta fyrir alla. Jákvæð og uppbyggileg þátttaka Rússlands í nýjum hluta norðlægu víddarinnar lofar góðu í samstarfi innan Evrópu.” Þetta sagði Per Unckel, þáverandi framkvæmdastjóri Norrænu ráðherranefndarinnar, á ráðstefnu í Tallinn um Norðlægu víddina innan ESB í júní 2006. Norræna ráðherranefndin hefur því innleitt Norðlægu víddina í sína stefnu.

Norræna ráðherranefndin lagði áherslu á árinu á aðgerðir innan annarrar aðgerðaáætlunar ESB um Norðlægu víddina ásamt því að koma með tillögur að rammisamningi sem samþykktur var í nóvember 2006. Ráðherranefndin stóð fyrir 94 verkefnum árið 2006 á flestum sviðum sem aðgerðaáætlunin leggur áherslu á. Rúmlega fimmtungi heildarférlaga ráðherranefndarinnar, en þau nema 816 milljónum danskra króna, var varið til samstarfs við Rússland og Eystrasaltsríkin í gegnum starf einstakra ráðherranefnda og norrænna stofnana.

Aukið samstarf við önnur svæðasamtök, Eystrasaltsráðið (CBSS), Heimskautsráðið og Barentsráðið hefur að miklu leyti tekið til forgangsmála innan nýju rammaáætlunarinnar eins og umhverfis- og loftslagsmál og atvinnuþróun.

Norræna ráðherranefndin tók á árinu, ásamt CBSS, virkan þátt innan ramma Norðlægu víddarinnar í að þróa samstarf um lýðheilsu og félagslega velferð, auk þess að eiga frumkvæði að samstarfi um verkefni í Eystrasaltsríkjunum og Norðvestur-Rússlandi. Verkefni beinast að börnum sem eiga um sárt að binda vegna fötlunar og fjölskyldum þeirra, auk verkefna sem miða að fyrirbyggjandi aðgerðum gegn mansali á þessum slóðum. Norræna ráðherranefndin og CBSS tóku jafnframt þátt í upplýsingatæknisamstarfi innan Norðlægu víddarinnar, „The Northern eDimension Action Plan“, (NeDAP) en því lauk á árinu 2006.

Norræna ráðherranefndin hefur tekið virkan þátt í umhverfissamstarfi Norðlægu víddarinnar í gegnum umhverfisfjármögnunarfélagið NEFCO (Nordic Environmental Finance Cooperation) sem fjármagnaði á árinu 42 umhverfisverkefni í Norðvestur-Rússlandi,

sem beindust m.a. að því að hreinsa vatn og skólp, setja á laggirnar hitaveitu og tryggja rétta meðferð á kjarnorkuúrgangi. Þar að auki hefur NEFCO tekið þátt í 26 öðrum verkefnum í Norðvestur-Rússlandi í gegnum Barents Hot Spots Facility.

Árið 2006 fylgdist Norræna ráðherranefndin einnig grannt með afleiðingum stækkunar ESB á vinnu-markaði. Atvinnumálaráðherrar Norðurlandanna báru saman reynslu sína af aðfluttu vinnuafli og útsendu verkafólki, aðallega frá Eystrasaltsríkjum og Póllandi, á ráðherrafundi í Ósló í október. Einnig var fjallað um málið á ráðstefnunni „Áhrif hnattvæðingarinnar á norrænan vinnumarkað“ í Ósló í nóvember.

Fimmtán ára samstarf við Eistland, Lettland og Litháen

Viðinngöngu Eystrasaltsríkjanna þriggja í ESB hófst nýr kafli í samstarfi þar sem gripið er til sameiginlegra aðgerða á jafnræðisgrundvelli. Starfsemi einstakra ráðherranefnda fer í auknum mæli fram í samstarfi við Eystrasaltsríkin og á árinu voru haldnir sameiginlegir fundir Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna, bæði embættismanna og ráðherra, á sviðum dómsmála, menntunar, jafnréttismála, sjávarútvegs, landbúnaðar, matvæla, skógræktar, umhverfis- og orkumála.

Hrint var úr vör verkefnum Norrænu ráðherranefndarinnar og samstarfsaðila í Eystrasaltsríkjunum um bætt vinnuumhverfi, jafnrétti og plöntuerfðafræði. Jafnframt er nú unnið að rannsóknaverkefnum um fjölmiðla og fjarskipti, lífræna orkugjafa og iðnaðarrannsóknir.

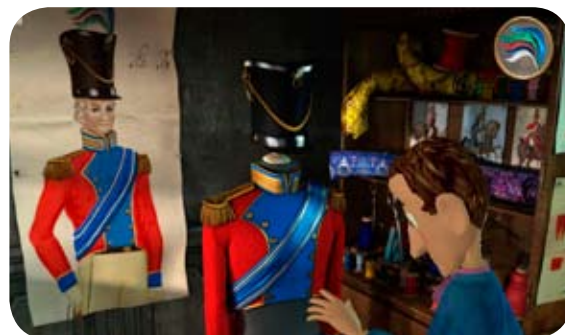
Innan ramma mannaskiptaáætlunar ráðherranefndarinnar um þekkingarmiðlun er ráðgert að veita embættismönnum frá Eystrasaltsríkjunum og Rússlandi styrki til þess að fá starfsreynslu við norrænar stofnanir. Árið 2006 var 10 milljónum danskra króna varið til þátttöku aðila frá Eystrasaltsríkjunum í tengslaneta- og mannaskiptaverkefnum.

Á árinu lauk samningaviðræðum við Eistland, Lettland og Litháen um stækkun NordPlus-verkefnisins, en árið 2008 mun það einnig ná til Eystrasaltsríkjanna. NordPlus-áætlunin felur í sér fjárhagslega ábyrgð á sameiginlegum áætlun sem miðast við verga þjóðarframleiðslu hvers ríkis.

Þátttaka Eystrasaltsríkjanna í NordPlus hefst í janúar 2008 og fer undirbúningur fram í vinnuhópum á vegum Norðurlanda, en einnig í sameiginlegum vinnuhópum. Markmiðið er að semja verklagsreglur fyrir NordPlus-áætlunina á tímabilinu 2008-2011.

Árið 2006 náðust samningar við Eystrasaltsríkin þrjú um þátttöku þeirra í Nordnet3-samstarfsverkefninu sem fjallar um rannsóknir í upplýsingatækni.

„HCA – Prinsessan og Eldfærin“.
Skjámyndir frá þróun tölvuleikja
danska tölvuleikjafyrirtækisins
Guppyworks. Tölvuleikurinn fékk
þróunarstyrk úr norrænu tölvuleikja-
áætluninni og var valinn tölvuleikur
ársins í Danmörku árið 2006.

Skrifstofa ráðherra nefndarinnar fagnaði tímamótum

Samstarf upplýsingaskrifstofa Norrænu ráðherra nefndarinnar við sendiráð norrænu ríkjanna í Eystrasaltsríkjunum styrktist á árinu 2006. Seinasti sameiginlegi viðburðurinn var ráðstefna um svæðisbundna auðkenningu í Tallinn í nóvember. Skrifstofurnar mynda tengsl milli samstarfsaðila og undirbúa hugsanlegar aðgerðir sem þjóna sameiginlegum hagsmunum Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna.

Í tilefni 15 ára afmælis skrifstofanna voru haldnar ráðstefnur um vöxt og velferð í Ríga og Tallinn. Í Vilnús var sjónum beint að samþættingu og sjálfsmynd umhverfis Eystrasalt. Niðurstöður þessara ráðstefna staðfestu að mikill áhugi er fyrir því að styrkja og þróa samstarf Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna á ákveðnum sviðum.

Skrifstofur ráðherra nefndarinnar í Eistlandi, Lettlandi og Litháen stóðu í desember fyrir fundaherferðum í löndunum um sjálfbæra þróun. Eitt af því sem fjallað var um var sjálfbær framleiðsla og neysla þar sem orkunotkun var í brennidepli.

Skrifstofan í Vilnús gegnir mikilvægu hlutverki hvað varðar stuðning við lýðræðisþróunina í Hvíta-Rússlandi. Samstarfið við framkvæmdastjórn ESB um stuðning við hvítrússneska háskólann European Humanities University (EHU) í Vilnús hefur ekki verið mögulegt án þátttöku skrifstofunnar.

Frjáls félagasamtök gegna mikilvægu hlutverki í samstarfi Norrænu ráðherra nefndarinnar við Eystrasaltsríkin og Norðvestur-Rússland. Þetta er greinilegt í áætlun Norðurlanda og Eystrasaltsríkja um frjáls félagasamtök og stuðningsáætlun fyrir frjáls félagasamtök á Eystrasaltssvæðinu sem byggist á þríhliða samstarfi Norðurlandanna, Eystrasaltsríkjanna/Póllands og Rússlands/Hvíta-Rússlands. Skrifstofur ráðherra nefndarinnar í höfuðborgum Eystrasaltsríkjanna þrígga gegna lykilhlutverki í þessu lifandi samstarfi.

Þingmenn héldu hátíð með sameiginlegri dagskrá

Þingmenn frá Norðurlöndunum og Eystrasaltsríkjunum héldu upp á 15 ára samstarf í Vilnús í desember. Í tengslum við hátíðahöldin var haldinn leiðtogafundur Norðurlandaráðs og Eystrasaltsráðsins sem hér eftir verður árlegur viðburður. Á þessum fundi var rætt um hreyfanleika vinnuafis milli Eystrasaltsríkjanna og Norðurlandanna, mansal, orkumál og samræður við Rússland. Á fundinum var samþykkt samstarfsáætlun fyrir árið 2007, en þar verður lögð áhersla á orkumál.

Dæmi um nýjungar í þingmannasamstarfi er málþing um mansal og vændi sem haldið var í apríl. Þátttakendur voru fulltrúar þingnefnda á Norðurlöndum og í Eystrasaltsríkjum. Samstaða náðist um að efla samstarfið milli Norðurlanda, Eystrasaltsríkja og Norðvestur-Rússlands um að stöðva mansal yfir landamæri og veita betri upplýsingar til kvenna sem verða fórnarlömb vændis þegar þær leita atvinnu í Vestur-Evrópu.

Stjórnmalamenn frá Norðurlöndum og Eystrasaltsríkjum funduðu í maí í Palanga í Litháen til að ræða sameiginleg viðbrögð við skipulagðri glæpastarfsemi, náttúruhamförum, fuglaflensu, framleiðslu á bóluefnum og hryðjuverkaárásum.

Norðvestur-Rússland

Mikilvægustu aðgerðir Norrænu ráðherranefndarinnar í samstarfi við Rússland á árinu 2006 voru:

- Opnun upplýsingaskrifstofu ráðherranefndarinnar í Kalínínggrad í september 2006.
- Mannaskiptaáætlun til uppbyggingar þekkingar og tengslaneta.
- Stuðningsáætlun við frjáls félagsamtök á Eystrasaltssvæðinu (NGO-áætlunin).

Uppbygging tengslaneta þingmanna á Norðurlöndum og í Norðvestur-Rússlandi hefur einnig haldið áfram á árinu.

Skrifstofan í Kalínínggrad

„Í Norðvestur-Rússlandi og á Eystrasaltssvæðinu í heild sinni á sér stað á margan hátt jákvæð þróun og eiga íbúar Kalínínggrad að vera hluti af þessu ferli. Skrifstofa ráðherranefndarinnar leggur áherslu á að leggja sitt af mörkum. Skrifstofan á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar verður öllum Norðurlöndum og samstarfsaðilum þeirra til mikils gagns.“ Þetta sagði Heidi Grande Røys, samstarfsráðherra Noregs, þegar skrifstofa Norrænu ráðherranefndarinnar í Kalínínggrad var formlega opnuð í september 2006. Nýja skrifstofan mun ásamt skrifstofu ráðherranefndarinnar í Pétursborg verða útvörður Norðurlanda á þessum slóðum.

Skrifstofan hefur staðið fyrir fjölmörgum verkefnum síðan hún var opnuð í september. Ráðstefna um félagslega aðlögun fatlaðra barna var haldin í nóvember 2006 í Kanút-háskólanum í samstarfi við svæðisyfirvöld og rússnesku góðgerðasamtökin „María“. Norrænn samstarfsvettvangur um málefni fatlaðra (NSH) tók einnig þátt í ráðstefnunni, auk norrænu upplýsingaskrifstofunnar.

Mannaskiptaáætlun til að byggja upp þekkingu og koma á tengslanetum

Með nýrri mannskíptaáætlun ætlar Norræna ráðherranefndin að fjárfesta um 22,5 milljónir danskra króna í langtíma uppbyggingu á þekkingu og þróun tengslaneta milli Norðurlanda og Norðvestur-Rússlands. Alls verða 500 styrkir í boði árlega fyrir Rússa sem vilja fræðast um opinbera stjórnsýslu, menntun og rannsóknir, atvinnulíf og borgaralegt samfélag.

Á vegum áætlunarinnar munu opinberir starfsmenn, kennarar, fræðimenn, stjórnmalamenn, listamenn, blaðamenn og frjáls félagsamtök á Norðurlöndum og í

Norðvestur-Rússlandi fá aðgang að menntun, starfskynningu og þátttöku í norrænt-rússnesku verkefni sem þróað verður í samstarfi við bæði norræn og rússnesk stjórnvöld, háskóla og félagsamtök.

NGO-áætlunin

Hjá Norrænu ráðherranefndinni er löng hefð fyrir nánu samstarfi við frjáls félagsamtök. Ný áætlun fyrir þetta samstarf var samþykkt af samstarfsráðherrum árið 2006. Hún nær m.a. til möguleika frjálsra félagsamtaka á að miðla af reynslu sinni áður en mikilvægar ákvarðanir eru teknar í ráðherranefndinni. Það getur gerst á reglulegum fundum með norrænum samstarfsvettvangi frjálsra félagsamtaka þar sem bæði er fjallað um almenn og þemabundin málefni í framtíðarstarfi ráðherranefndarinnar.

Áætlunin verður þróuð sameiginlega af fagráðherranefndunum og frjálsu félagsamtökunum. Nýja áætlunin var rædd og samþykkt á Norðurlandaráðsþingi í nóvember.

Norræna ráðherranefndin kynnti stuðningsáætlun fyrir frjáls félagsamtök á Eystrasaltssvæðinu í október 2006 í þeim tilgangi að styrkja borgaralegt samfélag í þessum ríkjum. Markmið þess hluta áætlunarinnar sem varðar samstarf Norðurlandanna við nágranna í austri er að styðja við þróun borgaralegs samfélags í gegnum samstarf á landamærasvæðum. Til þess að hljóta styrk þarf hvert verkefni að hafa minnst einn þátttakanda frá Norðurlöndunum, einn frá Eystrasaltsríkjum eða Póllandi og einn frá Rússlandi eða Hvíta-Rússlandi.

Fjárlög NGO-verkefnisins nema u.þ.b. 5 milljónum danskra króna á ári, og þar af er gert ráð fyrir 1 milljón til samstarfs Norðurlandanna og Eystrasaltsríkjanna. Norðurlandaráð hefur lýst yfir stuðningi við verkefnið.

Uppbygging tengslaneta fyrir þingmenn

Síðastliðið vor tóku 13 rússneskir þingmenn þátt í mannskíptaverkefni Norðurlandaráðs. Þingmennirnir heimsóttu Ósló og Stokkhólm þar sem þeir ræddu við norræna starfsfélaga sína um þingstörf, sjálfstjórn í heimabyggð og svæðisbundið, Barentssamstarf, nýsköpun og heilbrigðismál.

Norðurlandaráð hefur einnig átt í samstarfi við þingið í Norðvestur-Rússlandi sem nær til 11 svæðisbundinna löggjafarþinga og rætt mögulegt samstarf á sviði umhverfis- og heilbrigðismála, ásamt sjálfstjórn í heimabyggð og svæðisbundið.

Norðursvæðin

Í samstarfinu við norðursvæði Evrópu er áhersla lögð á aukið samstarf við Eystrasaltsríkin Þrjú, Norðvestur-Rússland, Barentsráðið, Heimskautsráðið og Eystrasaltsráðið ásamt ESB.

Barentsráðið

Á árinu 2006 átti Norræna ráðherranefndin nánar viðræður við Barentsráðið um sameiginlegar aðgerðir á sviði loftslagsmála, um málefni frumbyggja og efnahagsþróun. Í árslok var gerður samningur um tvö tilraunaverkefni; loftslagsverkefni sem varpa á ljósi á vistfræðilegar breytingar á Barentssvæðinu, og verkefni fyrir frumbyggja þar sem áhersla verður lögð á frumkvöðlastarf fyrir fjölskyldur.

Heimskautsráðið

Samstarfi við Heimskautsráðið var áfram haldið á árinu. Heimskautsáætlun ráðherranefndarinnar árið 2006 snerist um lífsskilyrði og möguleika frumbyggja á að þróa sín samfélög, rannsóknir með áherslu á alþjóða heimskautsárið 2007-2008, auk loftslagsbreytinga og losun eiturefna í umhverfið. Ný umhverfisáætlun fyrir Heimskautssvæðið, með losun eiturefna í umhverfið og loftslagsmál í brennidepli, var einnig samþykkt árið 2006. Aðgerðir Norrænu ráðherranefndarinnar á Heimskautssvæðinu og samstarf hennar við Heimskautsráðið eru hluti af nýjum ramma Norðlægrar víddar.

Umhverfismál og sjúkdómar á Barentsfundi

Í byrjun árs var haldinn þingmannafundur Barentssvæðisins sem ætlað var að fylgja eftir stóru Barentsráðstefnunni í Bodø árið 2005. Umhverfismál, heilbrigðissmál og atvinnuþróun voru þrjú meginþemu ráðstefnunnar. Rússar lögðu til að stofnað yrði til formlegs þingmannasamstarfs við Barentshaf. Þeir voru einnig áhugasamir um nýtt samstarf um efnahagslega uppbyggingu á svæðinu og aukið samstarf á sviði heilbrigðismála og félagslegrar velferðar.

Á umhverfissviðinu voru það fyrst og fremst loftslagsbreytingar sem þingmennirnir ræddu og á heilbrigðissviðinu voru það smitsjúkdómar. Einnig var fjallað um málefni frumbyggja.

Ráðið samþykkti að auka samstarf um smitsjúkdóma á Barentshafssvæðinu, m.a. í gegnum heilbrigðis-samstarf innan Norðlægu víddarinnar.

Þingmannasamstarf um málefni Heimskautssvæðisins

Í ágúst var sjöunda þingmannaráðstefna Heimskautssvæðisins haldin í Kiruna, með þátttakendum frá 11 þjóðlöndum. Helstu umræðuefnin voru alþjóðlega heimskautsárið 2007-2008, bindandi samningur um heimskautssvæðið, ásamt opnun nýrrar siglingaleiðar um heimskautssvæðið.

Fyrir utan þingmenn frá Kanada, Danmörku/Grænlandi, Finnlandi, Íslandi, Noregi, Rússlandi, Svíþjóð, Bandaríkjunum og Evrópuþinginu tóku frumbyggjar, önnur þing og ríkisstjórnir ásamt þingmannasamtökum þátt í ráðstefnunni.

Á árinu fór Norðurlandaráð fram á að ríkisstjórnir Norðurlandanna ynnu að því að málefni Heimskautssvæðisins verði greinilega skilgreind innan Norðlægu víddar ESB og að Heimskautsráðið semji umhverfistaðla fyrir olíuvinnslu á hafi úti á meðan Norðurlöndin fara með formennsku í Heimskautsráðinu næstu 6 árin.

Vestur-Norðurlönd og nágrannar þeirra

Norræna Atlantsnefndin (NORA) vann á árinu að uppbyggingu tengslanets með þátttöku nágranna Norðurlandanna í vestri. Árleg ráðstefna NORA var haldin í Kanada í nóvember 2006 og fjallaði um „Skapandi lausnir fyrir lítil samfélög við strendur“ („Creative Solutions for Small Coastal Communities“.)

Alls er unnið að þremur verkefnum í heimskautssamstarfinu þar sem vestnorræn ríki og nágrannar þeirra taka þátt. Í þessum verkefnum er m.a. fjallað um samhengi lífsstíls og ýmiss konar mengunar auk heilbrigðisástands heimskautsbúa við Atlantshaf og Evrópu. Alls hefur heimskautsáætlunin fjármagnað 13 vestnorræn umhverfisverkefni á árinu 2006. Verkefni á sviði orkumála hófst á árinu 2006 en það á að auka nýtingu endurnýjanlegrar orku í dreifbýli og hefst það á Grænlandi og í Færeyjum.

Sjávarútvegsráðherra Norðurlandanna unnu árið 2006 að strangara eftirliti með ólöglegum fiskveiðum.Til

þess að beina sjónum að sjávarútvegsstefnu á Vestur-Norðurlöndum var haldinn óformlegur fundur sjávarútvegsráðherra Vestur-Norðurlandanna.

Nýr samningur Norðurlandaráðs og Vestnorræna ráðsins var samþykktur síðastliðið haust. Samkvæmt samningnum eiga þessir aðilar m.a. að sameinast um ályktanir og tilmæli.

Hvíta-Rússland

Samstarfsverkefni Norrænu ráðherranefndarinnar og framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins um stuðning við lýðræðisþróun í Hvíta-Rússlandi er skólabókardæmi um verkefni þar sem norrænt samstarf getur skipt sköpum. Stuðningurinn við lýðræði í Hvíta-Rússlandi sýnir að Norðurlönd starfa á grunni sameiginlegs gildismats þar sem lýðræði og borgaraleg réttindi eru höfð í öndvegi. Jafnframt er þetta gott dæmi um samstarf við ESB.

Árið 2005 hóf Norræna ráðherranefndin ásamt ESB, Finnlandi og Svíþjóð að fjármagna hvítrússneska útlagaháskólann European Humanities University (EHU) í Vilnís. Í september 2006 hófst nýtt verkefni í samstarfi við framkvæmdastjórn ESB, en þessi tvö verkefni tryggja nú þriggja ára háskólanám fyrir 550 hvítrússneska námsmenn við EHU.

Jafnframt hefur verið þróuð styrkjaáætlun sem veitir um 100 hvítrússneskum námsmönnum tækifæri til að halda áfram og ljúka námi sínu í Úkraínu.

Á hliðarfundi við Norðurlandaráðsþing í nóvember 2006, sögðu Anatoly Michailov, rektor EHU og

URGE. Myndir frá „Moving North
– 10 short Dance Films“.
Mynd: Ulrik Wivel.

námsmennirnir Anna, Siarhei og Anastasia frá mikilvægi verkefnisins, bæði fyrir þróunina í Hvíta-Rússlandi og menntunarstig einstakra námsmanna.

Friðsamleg sambúð eða engin

Í skugga deilna sem komu upp eftir að Jótlandspósturinn birti skopmyndir af Múhameð spámanni afhenti verkefnið „Co-existence of Civilizations“ Norðurlandaráði fimm verkefni til úrlausnar. Danski þankatankurinn „Mandag Morgen“ átti frumkvæði að verkefninu og er markmiðið að auka skoðanaskipti milli ólíkra menningarheima og trúarbragða til að stuðla að góðri fjölmenningslegri sambúð. Áskoranirnar fimm voru: Að tryggja trúfrelsi, veita þeim valdalausni aukin áhrif, skapa rými fyrir friðsamlegt sambýli, tryggja óháð réttarkerfi og koma á jafnvægi milli öryggis- og sambúðaráætla.

Inge Lønning, fulltrúi í forsætisnefnd Norðurlandaráðs, tók við áskorunum fyrir hönd ráðsins og sagði að svæðasamstarf og friðsamleg samskipti norrænu grannríkjanna væru ágætis grundvöllur fyrir friðsamlegri sambúð. Hann taldi einnig að sjálfsmynd Norðurlandþjóðanna hefði breyst eftir Múhameðsdeiluna svokölluðu.

Norðurlandaráð ræddi þessar áskoranir á fundi í Lahti í september og vinnuhópur hélt áfram að ræða málefnið fram að Norðurlandaráðsþingi, þar sem eftirfarandi áskoranir voru samþykktar:

- Meðferð á menningarlegum fjölbreytileika
- Samhengi í stað útilokunar
- Öryggi og frelsi
- Tjáningarfrelsi og ábyrgð
- Einstaklingar í stað staðalímýnda

Norðurlandaráð æskunnar lagði sitt af mörkum til fimmtu áskorunarinnar með verkefninu: *Menningar-skilningur skapast með einni manneskju í einu.*

Á þinginu tók Hassan Jórdaníuprins, verndari verkefnisins, á móti lausnartillögum ráðsins. Í ræðu sinni dró hann upp dökka mynd af ástandinu í Mið-Austurlöndum. Hann lagði jafnframt áherslu á að Norðurlönd gætu gegnt mikilvægu hlutverki í baráttunni fyrir heimsfriði. Samstarf Norðurlanda og Eystrasaltsríkja getur verið heimsfriðarlíkan og Norðurlöndin geta einnig veitt siðferðislegan stuðning í baráttunni fyrir friði í Mið-Austurlöndum.

*Göran Sonnevli bókmennaverðlaunahafi
og Josef Fares kvikmyndaverðlaunahafi.*

Norræn menning

Nýtt skipulag menningarsamstarfsins er liður í nútímavæðingu á samstarfi norrænu ríkisstjórnanna. Norræna menningarsamstarfið mun framvegis byggja á tímabundnum áætlunum og þeim sem ganga þvert á hefðbundin lista- og fagsvið.

Sem fyrr voru hefðbundnar verðlaunaveitingar til norrænna listamanna mikilvægir menningarviðburðir á árinu. Ný tungumálafyrirlesing leit dagsins ljós og frjáls félagsamtök fengu nýtt hlutverk.

Þrjár áætlanir í umsjón Norrænu menningargáttarinnar

Ný norræn stofnun mun hafa umsjón með þremur nýjum áætlunum. Stofnunin nefnist Norræna menningargáttin og hefur aðsetur í Helsinki í Finnlandi. Þrígga ára framkvæmdaáætlanir byggja á nánu og stöðugu samráði við menningargeirann. Þær eiga að hafa bæði pólitískt og listfræðilegt vægi. Áætlanirnar eru „Norræna tölvuleikjaáætlunin“, „Mannaskipta- og dvalaráætlunin“ og „Áætlun um norrænt lista- og menningarsamstarf“. Starf Norrænu menningargáttarinnar felst fyrst og fremst í upplýsingamiðlun og ráðgjöf, auk afgreiðslu umsókna.

Norræni menningarsjóðurinn og Norræni kvikmynda- og sjónvarpssjóðurinn verða áfram reknir á sama hátt og fyrr. Norrænu menningarhúsin og menningarstofnanirnar verða efld og munu starfa sem nýr tengsla- og menningarvettvangur í norrænu samstarfi.

Áætlun um lista- og menningarsamstarf

Áætlunin er opin öllum lista- og menningargeirum. Markmið hennar er að hvetja listamenn og menningarstofnanir á Norðurlöndunum til nýrra samstarfshátta þvert á hefðbundnar listgreinar.

Áætlunin er ætluð listamönnum og listverkefnum sem stuðla að framþróun og sem eru brautryðjendur og nýskapandi í listum og menningu. Hún er ætluð listamönnum, lista- og menningarstofnunum og framleiðendum á öllum sviðum menningar og menningarminja. Markmiðið er að hvetja til nýjunga og

Ole Stavad forseti Norðurlandaráðs afhendir Natasha Barrett tónlistarverðlaun ársins.

samskipta milli svæðisbundinna stofnanna og samtaka svo og á landsvísu.

Norræna tölvuleikjaáætlunin

Norrænu tölvuleikjaáætluninni var ýtt úr vör árið 2006 sem tilraunaverkefni. Tilgangurinn er að bæta aðgengi barna og unglinga að norrænum gæðatölvuleikjum. Henni er ætlað að tryggja árangursríka norræna innviði fyrir hönnuði, framleiðendur og dreifingaraðila.

Mikilvægur þáttur í þessari áætlun var að halda ráðstefnuna „Norrænir tölvuleikir“ þar sem norsk menningarmálaráðherrann afhenti 5 styrki til þróunar á leikjaverkefnum.

Mannaskipta- og dvalaráætlunin

Mannaskipta- og dvalaráætlunin styrkir starfsmannaskipti, uppbyggingu tengslaneta menningarstofnana,

og dvöl starfandi listamanna í gestastofum. Áætlunin er opin starfandi listamönnum, sýningarstjórum, framleiðendum og menningarstofnunum á öllum lista- og menningarsviðum, þar með talið norrænum menningarminjum.

Oceanen, Zozo og tónlist verðlaunuð

Sjálfsævisöguleg kvikmynd Josef Fares „Zozo“ um flóttu barns úr stríðinu í Beirut til Svíþjóðar hlaut Kvikmyndaverðlaun Norðurlandaráðs árið 2006. Verðlaununum deildi Fares með Anna Anthony, framleiðanda kvikmyndarinnar. Í rökstuðningi dómnefndar sagði: „Zozo er hrífandi og tímabær kvikmynd um aðferðir barns til að lifa af stríð, sorg og framandi menningu“.

Margar þeirra tíu kvikmynda sem tilnefndar voru til verðlaunanna fjölluðu um börn, uppvaxtarskilyrði þeirra og foreldra sem bregðast.

Hið þekkta sænska ljóðskáld Göran Sonnevi hlaut Bókmenntaverðlaun Norðurlandaráðs fyrir ljóðasafn sitt „Oceanen“ eða „Hafið“. Í rökstuðningi dómnefndar sagði að „Hafið væri orðahaf sem gott væri að sökkva sér niður í og láta umlykja sig. Safnið spannar líf og lifandi skáldskap, óræðan og leitandi“.

Göran Sonnevi var einn af 12 höfundum sem tilnefndir voru til bókmenntaverðlaunanna frá norrænu ríkjunum fimm, Grænlandi og samísku tungumálasvæðunum.

Enska tónlistarkonan Natasha Barret sem starfar og býr í Noregi hlaut Tónlistarverðlaun Norðurlandaráðs fyrir stafrænt tónverk „... fetters ..“, en því var dreift á geisladiski til fulltrúa á Norðurlandaráðsþinginu. Tónverk Natasha Barret keppti til verðlaunanna við ellefu tónverk frá norrænu ríkjunum fimm, Grænlandi og Færeyjum.

Norræn tungumál eru svöl

Markmið norræns tungumálasamstarfs er að standa vörð um norrænu tungumálin sem lifandi þjóðtungur, á tímum þegar hnattvæðing ógnar stöðu minni tungu-

málasvæða. Ný tungumálafirlýsing var samþykkt á árinu 2006.

Þar segir að allir Norðurlandabúar skuli læra það tungumál sem talað er þar sem þeir búa og allir, hvaðan sem þeir koma, skuli eiga rétt á því að læra og styrkja sitt móðurmál. Allir Norðurlandabúar eiga að geta átt samskipti sín á milli á skandinavísku tungumáli og allir skulu leggja sig fram við að læra eitt erlent tungumál hið minnsta, sem talað er víðar í heiminum en á Norðurlöndum.

Sameiginlegur málskilningur er undirstaða norræns samstarfs og að auki grunnur að sameiginlegum mennta- og vinnumarkaði. Tungumálaskilningur ræðst mikið af kvikmyndum, tónlist og bókmenntum. Með því að nýta menningarframleiðslu Norðurlanda á markvissari hátt má hafa áhrif í þá átt að ungu fólki finnist norræn tungumál vera svöl.

Tungumálafirlýsingin er ekki lagalega bindandi en hefur mikið táknrænt gildi og hún er mikilvægt stefnumótandi skjal í norrænu tungumálasamstarfi. Með þessum sáttmála skuldbinda Norðurlöndin sig til að framfylgja honum.

Menningarnótt með sýnishornum af Norðurlöndum

Rúmlega 2.500 manns mættu til leiks þegar skrifstofur Norræna ráðherranefndarinnar og Norðurlandaráðs

*Dansýningin „Polaroid“,
Jo Strømgren Kompani. Dansinn Polaroid
var frumsýndur á Grænlandi 2006.
Mynd: Bo Kleffel. © Jo Strømgren Kompani.*

í Kaupmannahöfn buðu til „Sýnishorna af Norðurlöndum“ á menningarnótt í október. Boðið var upp á tónlist, bókmenntir og mat. Maturinn var hvaðanæva að frá Norðurlöndum og var í Michelin-gæðaflokki að mati gesta. Athelas Sinfonietta Copenhagen skemmti gestum ásamt Palle Mikkelborg, fyrrum verðlaunahafa Tónlistarverðlauna Norðurlandaráðs og Helen Davies Mikkelborg. Í bókmenntasalnum ræddust þeir við, þeir Einar Már Guðmundsson, handhafi bókmenntaverðlauna Norðurlandaráðs og bókmenntagagnrýnandinn Erik Skyum-Nielsen. Ole Stavad, forseti Norðurlandaráðs, Per Unckel, framkvæmdastjóri Norrænu ráðherranefndarinnar og Frída Nokken, framkvæmdastjóri Norðurlandaráðs, sátu fyrir svörum um norrænt samstarf.

Bókamessan í Gautaborg

Norðurlandaráð og Norræna ráðherranefndin tóku þátt í Bókamessunni Bok & bibliotek í Gautaborg. Fjölmarginir gestir heimsóttu sameiginlegan bás þeirra þar sem finna mátti upplýsingar og útgefið efni um norrænt samstarf. Einnig gafst sýningargestum færi á að kanna þekkingu sína í vinsælli spurningakeppni um Norðurlönd og norrænt samstarf.

Göran Sonnevi, handhafi bókmenntaverðlaunanna árið 2006, fyllti salinn þegar hann las upp úr ljóðasafni sínu „Oceanen“ og ræddi síðan við áheyrendur um hlutverk ljóðsins á Norðurlöndum. Eva Bonnier, bókaútgefandi frá Bonniers útgáfunni, taldi að bókmenntaverðlaunin hefðu töluverða þýðingu fyrir markaðssetningu á bókum.

Nýr vefur fyrir kvikmyndagerðarmenn framtíðar

dvoted, ný norræn vefgátt fyrir unga kvikmyndagerðarmenn var opnuð í lok ársins. Frumkvæðið að henni átti Norræna ráðherranefndin í samstarfi við Dönsku kvikmyndastofnunina, Sænsku kvikmyndastofnunina, Norsku kvikmyndastofnunina, Kvikmyndastofnun Finnlands við Koulukino-Skolbio og Kvikmyndamiðstöð Íslands.

Vefgáttin býður ungum kvikmyndaáhugamönnum á aldrinum 15-20 ára faglega ráðgjöf og opnar fyrir umræður og gagnvirk samskipti þeirra. Einnig verður hægt að birta eigin kvikmyndir á dvoted.

Vefgáttin er einnig vettvangur fyrir frumkvöðla, þar geta ungir kvikmyndagerðarmenn fengið þjálfun í að takast á við hinn harða heim samkeppinnar um fjármagn og listræn gæði í kvikmyndum.

Sjálfbær Norðurlönd

Í skýrslunni „Norrænar mælistikur 2006“ eru upplýsingar um það hvernig Norðurlöndin og sjálfstjórnarsvæðin ætla að uppfylla kröfur sem settar eru fram í norrænni stefnumörkun um sjálfbæra þróun. Skýrslan er eftirlitstæki með framkvæmd Norðurlanda á markmiðum og aðgerðum sem sett hafa verið fram í norrænu stefnunni um sjálfbæra þróun.

Ráðherrar og þingmenn ræddu loftslagsbreytingar, Eystrasaltið, endurnýjanlega orku og lífrænt eldsneyti, kjarnorkuöryggi, REACH, eiturefni í umhverfinu, sérstaklega kvikasilfur, sjófugla í útrýmingarhættu, sjálfbærar fiskveiðar og ólöglegar fiskveiðar.

Tímamót urðu þegar fartölva fékk vottun með norræna umhverfismerkinu Svaninum. Tölvun er frá Fujitsu og við framleiðslu á henni var lögð áhersla á orkusparnað og vistvænt hráefni.

Loftslagsbreytingar valda áhyggjum

Norrænt loftslagssamstarf var ofarlega á baugi bæði í Norðurlandaráði og Norrænu ráðherranefndinni. Norrænu umhverfisráðherrarnir samþykktu á fundi sínum á Svalbarða yfirlýsingu um samstarf á sviði loftslagsmála. Þar skuldbundu þeir sig m.a. til þess í samningaviðræðum um loftslagsmál að stuðla að ferli sem gæti leitt til skuldbindandi samstarfs á alþjóðavettvangi, með þátttöku Kína, Indlands og Brasilíu. Á árlegum loftslagsfundi sem haldinn var í Nairobi, tóku Norðurlönd þátt í umræðum um nýjan loftslagssamning, með þátttöku allra þjóða, þegar Kýótó-bókunin rennur út árið 2012.

Þrátt fyrir að loftslagsbreytingar muni hafa ólík áhrif í norrænu ríkjunum standa þau frammi fyrir sameiginlegum áskorunum. Veðurfar mun alls staðar breytast svo um munar, meðalhiti hækkar og yfirborð sjávar breytist. Norræna ráðherranefndin hefur sett af stað

rannsókn á afleiðingum tveggja stiga hækkunar hitastigs á Norðurlöndum. Til stendur að greina þörf á þekkingu og samræmingu aðgerða og kanna hvernig halda megj áfram rannsóknum til langframa á loftslags- og umhverfisbreytingum á heimskautssvæðum.

Þegar rætt var um loftslagsmál á Norðurlandaráðsþingi vísuðu stjórnmalamenn hvaðanæva að til loftslagsbreytinga sem þegar hafa orðið. Einnig gafst tækifæri til að sjá kvikmynd Al Gores „Óþægilegur sannleikur“ um hnattræna ógnun sem stafar af loftslagsbreytingum. Connie Hedegaard, umhverfisráðherra Danmerkur og Bogi Hansen, handhafi umhverfisverðlauna Norðurlandaráðs, voru viðstödd sýningu myndarinnar.

Færeyingur hlaut umhverfisverðlaunin

“Ég er glaður yfir því að fá þessi verðlaun og jafnframt ánægður með að Norðurlandaráð skuli setja loftslagsbreytingar í brennidepil. En ef við ætlum að komast hjá stórslysi verðum við strax að taka höndum saman. Það er nú þegar næstum orðið of seint.“ Þetta sagði handhafi umhverfisverðlauna Norðurlandaráðs, Bogi Hansen, rithöfundur og prófessor, þegar hann tók við verðlaununum.

Bogi Hansen hlaut verðlaunin fyrir rannsóknir sínar á loftslagsbreytingum og áhrifum Golfstraumsins á loftslag, með sérstakri áherslu á hættunni á því að Golfstraumurinn breyti um stefnu. Hansen hefur haft mikil áhrif á alþjóðavettvangi með því að sýna fram á áhrif loftslagsbreytinga á heimskautssvæðum.

Orkusamstarfið ætti að vera útflutningsvara

Nordpol-orkumarkaðurinn ætti að vera útflutningsvara. Þetta sjónarmið kom fram í umræðum um nýja norræna framkvæmdaáætlun um orkumál á Norðurlandaráðsþingi. Norðurlöndin geta nýtt framkvæmdaáætlun sína um orkumál til að verða virkari í umræðum um orkumál á Evrópuvettvangi. Flutningsgetan sem reiknað er með í áætluninni, verður þó ekki nægileg. Leggja verður enn meiri áherslu á endurnýjanlegar orkulindir og vistvænar framleiðsluaðferðir. Saman standa Norðurlönd vel að vígi hvað varðar vatns- og vindorku, jarðhita og lífrænt eldsneyti. Það verður að nýta, auk framúrskarandi þekkingar Norðurlandabúa á þessu

sviði. Þessi sjónarmið komu fram þegar rætt var um framkvæmdaáætlun um orkumál.

Áætlunin var samþykkt á þinginu og jafnframt var ákveðið að Norðurlönd skyldu vinna að þróun og aukinni nýtingu lífræns eldsneytis og beita sér fyrir því sama á vettvangi Evrópusambandsins.

Á fundi norrænu orkumálaráðherranna og umhverfis- og auðlindanefndar Norðurlandaráðs sem haldinn var á þinginu, var rætt um frjálsan orkumarkað, leiðir til að tryggja öruggt framboð á orku, nýfjárfestingar í orkuveitum og sterkari pólitíska stjórnnum við þróun á endurnýjanlegum orkugjöfum.

Ráðherrar fiskveiða, landbúnaðar, matvæla og skógræktar settu á laggirnar verðlaun fyrir lífræna orku-miðla. Verðlaunin skal veita einstaklingi eða samtökum á Norðurlöndum sem hafa lagt mikið af mörkum til að auka nýtingu eða framleiðslu á lífrænum orkugjöfum.

Allt er vænt sem vel er grænt, þó ekki þörungablóminn

Áburðarnotkun í landbúnaði við Eystrasalt veldur meiri mengun en áður var talið. Of mikil áburðarnotkun ógnar líffræðilegri fjölbreytni. Leið til að koma í veg fyrir ofnotkun áburðar er að setja reglur um hámark köfnunarefnis og fosfórs eins og gert er í Kýótó-bókuninni, með möguleika á að versla með losunarkvóta.

Formaður umhverfis- og auðlindanefndar Norðurlandaráðs hefur á árinu stýrt vinnuhópi sem settur var á

laggirnir af þingmannaráði Eystrasaltsráðstefnunnar. Hlutverk hópsins var að fá allar þjóðir sem eiga land að Eystrasalti til að takast á við þann vanda sem fylgir of mikilli áburðarnotkun, m.a. með því að standa við gerða samninga. Vinnuhópurinn átti einnig að setja fram tillögur að aðgerðum sem stuðlað gætu að því löndin næðu samkomulagi um leiðir til að leysa vandann.

Ef markmið um hreinna Eystrasalt eiga að nást þarf að hreinsa betur skulp, bæta meðhöndlun á húsdýraáburði og setja reglur um að einungis megi nýta þvottaefni án fosfórs í öllum löndum við Eystrasaltið. Þrátt fyrir að ástandið sé alvarlegt má bjarga lífríki Eystrasalts með réttum aðgerðum, svo sem fleiri skólpheinsistöðvum. Lokaskýrsla vinnuhópsins verður birt á Eystrasaltsráðstefnunni í Berlín 2007.

Norðurlandaráð samþykkti á árinu tillögu um bann við því að farþega- og flutningaskip losuðu salerni í Eystrasaltið. Þingmennirnir báðu jafnframt norrænu ríkisstjórnirnar um að eftirlit yrði haft með banninu.

Um tíu ólík verkefni á vegum ráðherranefndarinnar hafa fjallað um afleiðingar of mikillar áburðarnotkunar á lífríki Eystrasalts.

Kjarnorkuöryggi

Þegar þess var minnst að 20 ár voru liðin frá Tjernobyl-slysinu hvatti umhverfisnefnd Norðurlandaráðs til þess að auki áhersla yrði lögð á öryggi þeirra kjarnorkuvera sem enn eru starfrækt. Hvetja verður rússnesk stjórnvöld til þess að framlengja ekki rekstrarleyfi gamalla kjarnorkuvera sem eru staðsett nærri norrænum landamærum. Gera þarf strangari öryggiskröfur til framkvæmda við ný orkuver. Kjarnorkuverið Ignalina er enn óöruggt, sérstaklega hvað varðar meðferð á geislavirkum úrgangi. Síðastliðið sumar skoðuðu fulltrúar í umhverfisnefnd kjarnorkugeymslur í Andrej-jeva og Atomflot í Múrmansk og kynntu sér öryggismál og geymslu kjarnorkuúrgangs. Einnig heimsótti nefndin kjarnorkuverið á Kólaskaga.

Burst. Myndir frá „Moving North – 10 short Dance Films“. Myndir: G. Magni Ágústsson.

*Elías Knudsen í Burst.
Mynd: G. Magni Ágústsson.*

Finnland er eina norræna ríkið sem hefur ákveðið að reisa fleiri kjarnorkuver. Þetta var gagnrýnt á Norðurlandaráðsþingi og vakin athygli á hættu sem getur stafað af nýrri gerð kjarnorkuofna.

Fulltrúatillaga um að krefjast skyldi samkomulags áður en nýtt kjarnorkuver eða úrgangsgeymslur yrðu byggðar nálægt ströndum, var rædd í Norðurlandaráði á árinu. Prufuboranir eftir úraníum í Karelíuhéraði beggja vegna landamæra Finnlands og Rússlands voru einnig ræddar.

Líffræðileg fjölbreytni og erfðaauðlindir

Loftslagsbreytingar og minnkandi líffræðileg fjölbreytni eru meðal helstu ógna sem við stöndum andspænis í heiminum í dag. Ný varafræðeigsla hefur því verið byggð á Svalbarða. Í henni eru rúmlega þrjár milljónir mismunandi tegunda og verður hún langtímageigsla fyrir aukaeintök af fræjum, sem einnig eru geymd í genabönkum í öðrum löndum. Geymslunni er ætlað að auka öryggi gegn því að erfðaeigni fari forgörðum í kjölfar náttúruhamfara. Fræbankinn er rekinn af norska ríkinu, en Norræni genabankinn hefur umsjón með rekstrinum.

Norræna ráðherranefndin og Norræni genabankinn voru með sýningarbás og stóðu fyrir tveimur fundum á alþjóðlegri ráðstefnu um líffræðilega fjölbreytni í Brasilíu vorið 2006. Niðurstöður norræna samstarfsins um líffræðilegan fjölbreytileika og erfðaauðlindir voru birtar í ritinu „Access and Right to genetic Resources - A Nordic Approach“, sem vakti alþjóðlega athygli.

Bætt lífsgæði á Norðurlöndum

Ólík sjónarmið hvað varðar áfengi, mataræði, hreyfingu, matvæli og varnir gegn smitsjúkdómum voru einnig á dagskrá norræna samstarfsins á árinu. Bæði þingmenn í Norðurlandaráði og ríkisstjórnarfulltrúar í ráðherranefndinni fjölluðu einnig um mikilvæga baráttu gegn mansali og vændi.

Hollari matur og aukin hreyfing

Rúmlega 40 prósent Norðurlandabúa eru of þungir og sífellt fleiri börn og unglingar þjáast af offitu. Nær

hellingur íbúa hreyfir sig sjaldan og neysla á fitu eykst á kostnað fisks, ávaxta og grænmetis. Þetta er ekki einvörðungu vandamál einstaklingsins heldur vaxandi samfélagsvandamál. Ný norræn framkvæmdaáætlun, sem miðar að bættri heilsu og lífsgæðum með neyslu holls matar og hreyfingu, var samþykkt á árinu.

Merkingar og markaðssetning á matvælum

Norðmenn, sem fóru með formennsku í ráðherra-nefndinni, héldu námstefnu í maí 2006 um markaðs-setningu matvæla til barna og unglinga, í samstarfi við Evrópuskrifstofu Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar. Einnig var birt norræn skýrsla um merkingar á matvælum. Skýrslan byggir á norrænni námstefnu sem haldin var í nóvember 2006. Framkvæmdastjórn ESB mun styðjast við skýrsluna við endurskoðun á reglum um merkingar.

Lýðheilsuverðlaun

Stig Wall, prófessor í faralds- og lýðheilsufræðum við háskólann í Umeå, hlaut lýðheilsuverðlaunin 2006 en þau nema 50.000 sænskum króna. Hann hlaut þau fyrir að vera í forystu heillar kynslóðar vísindamanna, bæði innan lands og á alþjóðavettvangi, á sviði lýðheilsu. Starf Stig Wall byggir á þeirri hugsjón að hver og einn eigi að vera ábyrgur á heilsum sínu. Hann telur einsýnt að fylgni sé á milli staðbundinna og alþjóðlegra heilbrigðisvandamála.

Öruggari matvæli

Öryggi matvæla voru á dagskrá ráðherranefndar um fiskveiðar, landbúnað, matvæli og skógrækt á árinu 2006. Ályktun ráðherranefndarinnar frá árinu 2005 um aukið norrænt samstarf um viðbúnað í dýralækningum hefur verið fylgt eftir með námstefnum, reynslu hefur verið miðlað og haldnar hafa verið sameiginlegar viðbragðsæfingar. Ráðherranefndin samþykkti auk

Þess stefnu um samstarf um viðbúnað í dýralækningum í framhaldi af stefnumörkun Norðurlanda og Eystra-saltsríkja frá því í nóvember 2006.

Fuglaflensa og aðrar farsóttir

Alþjóðleg ógnun sem dýrasjúkdómar eins og fuglaflensa og aðrir sjúkdómar, sem borist geta frá dýrum til manna, hefur í för með sér er alvörumál. Á árinu hefur verið rætt um samstarf um framleiðslu á samnorrænu bóluferni gegn farsóttum sem gætu komið upp í framtíðinni. Matvælasviðið og Norræna nýsköpunarmiðstöðin (NICE) taka m.a. þátt í evrópsku tilraunaverkefni um alþjóðlegar rannsóknir á sjúkdómum sem berast úr dýrum í menn.

Áfengismál

Norrænu fjármálaráðherrarnir voru sammála um að leggja sameiginlega fram tillögu um að afnema núll-skatt á víni í ESB-ríkjunum og að lágmarksskattur á áfengi yrði hækkaður svo og skattur á áfenga gosdrykki. Ráðherrarnir voru einnig sammála um að viðhalda neyslusköttum og lögðu jafnframt áherslu á mikilvægi þess að viðhalda reglum sem fela í sér að einungis það sem einstaklingur flytur sjálfur milli landa teljist einkainnflutningur og þar með skattfrjáls. Fjármálaráðherrarnir lýsa einnig eftir evrópskri stefnu í áfengismálum þar sem lýðheilsa er í brennidepli.

Félags- og heilbrigðismálaráðherrarnir óska einnig eftir skýrri áfengisstefnu innan ESB, með sérstakri áherslu á áfengisneyslu unglunga, auk þess sem þeir vilja minnka um helming leyfilegt áfengismagn sem flytja má milli landa. Innan Norðurlanda vilja þeir auka rannsóknasamstarfið og hrinda af stað sameiginlegum aðgerðum til að útrýma ölvun við akstur á Norðurlöndum.

Mansal og vændi

Brýnt er að beina sjónum að félagslegum þáttum mansals og styrkja samstarf norrænu ríkjanna og annarra landa innan Norðlægu víddarinnar. Þetta var mat félagsmálaráðherranna þegar þeir funduðu í júní 2006 og á ráðstefnu um mansal sem haldin var í október.

Þar komu saman félagsmálaráðherrar Norðurlanda, Eystrasaltsríkja, Þýskalands, Póllands og Rússlands.

Meðal tillagna sem lagðar voru fram á ráðstefnunni voru fyrirbyggjandi samstarfsverkefni í „útsendingalöndunum“, mannaskipti fyrir starfsfólk í félagsþjónustu og samstarf frjálsra félagasamtaka. Einnig var rætt um hvernig bæta mætti stöðu fórnarlamba mansals, bæði í heimalandi þeirra og í móttökulandinu.

Verkefnið „Vændi á Norðurlöndum“ er liður í aðgerðum Norrænu ráðherranefndarinnar í baráttunni gegn vændi á Norðurlöndum og á sjálfsstjórnarsvæðunum.

Á fundi Norðurlandaráðs í Stokkhólmi í apríl var samþykkt yfirlýsing um sameiginlegar aðgerðir gegn mansali. Verslun með fólk í kynferðislegum tilgangi var meginviðfangsefni fundar Norðurlandaráðs í Lahti í september. Sendiherra Svíþjóðar sat fundinn og fjallaði í erindi sínu um baráttuna gegn mansali. Hann taldi ekki vanta lög og alþjóðlegar samþykktir heldur fjármagn og pólitískan vilja. Mansal er skipulagt af glæpahringjum sem fást við hryðjuverk, fíkniefna- og vopnasölu og því er þetta einnig spurning um stefnu í öryggismálum.

Samstarf í umhverfismálum og gegn afbrotum!

Norðurlandabúar vilja starfa saman að umhverfismálum og gegn afbrotum. Þetta er meginniðurstaða stórrar skoðanakönnunar sem gerð var fyrir Norðurlandaráð. 96 prósent aðspurðra settu umhverfissamstarf Norðurlanda í fyrsta sæti. Álíka margir vildu norrænt samstarf um aðgerðir gegn skipulagðri alþjóðlegri glæpastarfsemi.

Í könnuninni kom fram, að mikill meirihluti Norðurlandabúa er hlynntur auknu norrænu samstarfi. Norðurlandabúar vilja, jafnframt því að vera í nánú samstarfi hver við annan, einnig bæta samstarfið við ESB. Nær helmingur Dana segir auk þess að það sé mjög mikilvægt fyrir Danmörku að eiga gott framtíðarsamstarf við Bandaríkin.

Könnunin, sem var gerð með símtölum í október 2006. Í úrtakinu var fullorðið fólk í Finnlandi, Svíþjóð, Noregi, Danmörku og Íslandi. Samtals voru tekin 2500 viðtöl.

Upplýsinga- miðlun

Norðurlandaráð og Norræna ráðherranefndin reka sameiginlega vefsíðu, www.norden.org. Það sem þar er birt er að mestu skrifað á skandínávísku, þ.e. norsku, sænsku eða dönsku, en einnig er mikið þýtt yfir á finnsku, íslensku og ensku.

Stuttar fréttir um Norðurlöndin og norrænt samstarf birtast daglega á vefnum. Fréttirnar eru einnig sendar út í netpósti til mörg þúsund áskrifenda á Norðurlöndum og víðar. Fréttirnar eru birtar á skandínávísku, finnsku, íslensku og ensku.

Á www.norden.org er vefritið Analys Norden gefið út en þar er fjallað um stjórnámál í norrænu ríkjunum. Analys Norden kemur út mánaðarlega á skandínávísku, finnsku og íslensku.

Top of Europe er rafrænt fréttabréf um Norðurlöndin og norrænt samstarf, ætlað lesendum utan Norðurlanda. Norðurlönd í vikunni er fréttabréf með úrvali norrænna fréttanna sem dreift er á mánudögum.

Útgáfa

Norræna ráðherranefndin og Norðurlandaráð gefa út 150-200 skýrslur og bækur á ári hverju. Í þessum ritum er fjallað um næstum öll þau fagsvið sem norrænt samstarf nær til.

Hér eru nokkur dæmi um bækur sem Norðurlandaráð og Norræna ráðherranefndin hafa gefið út nýlega:

Norrænt samstarf. Ný könnun á þekkingu Norðurlandabúa og afstöðu þeirra til norræns samstarfs. Könnunin var gerð í Danmörku, Finnlandi, Íslandi, Noregi og Svíþjóð.

Norrænar hagtölur/Nordic Statistical Yearbook 2006

Skýr samanburður á tölfræði sem lýsir því sem er líkt og ólíkt á Norðurlöndunum fimm, Danmörku, Finnlandi, Íslandi, Noregi og Svíþjóð ásamt Færeyjum, Grænlandi og Álandseyjum.

Spilað um norrænu velferðina. Greinasafn um norræna velferðarlíkanið og framtíð þess í hnattrænni samkeppni. Í skýrslunni eru kynntar mikilvægustu niðurstöður, greiningar og boðskapur velferðaráætlunar Norrænu ráðherranefndarinnar á tímabilinu 2000-2005. Fjöldi stjórnámalamanna og annarra sem áhrif hafa í samfélaginu leggja mat á kosti og galla velferðarsamfélagsins og mikilvægustu áskoranir sem það stendur frammi fyrir í framtíðinni.

Tillögur um norræna næringarráðgjöf. Í bókinni eru norrænar tillögur að daglegu mataræði.

Norðurlönd sem alþjóðlegt sigursvæði. Norðurlandaráð og Norræna ráðherranefndin gefa út sameiginlega umræðubók árlega. Norðurlöndin sem alþjóðlegt sigursvæði er upplegg til umræðu um framtíð Norðurlanda. 27 norrænir áhrifamenn í atvinnulífi, háskólaheimi, opinberum geira og menningarlífi gera grein fyrir hugmyndum sínum um styrk og tækifæri Norðurlandanna í hnattvæddu efnahagslífi framtíðarinnar.

Norðurlönd hafa ýmislegt fram að færa. Bók sem á vekja umræður norrænna framhaldskólanemenda um sjálfsmynd Norðurlandabjóða og Norðurlöndin í nýrri Evrópu. Fimm norrænir rithöfundar, sem allir hafa hlotið Bókmenntaverðlaun Norðurlandaráðs, lýsa því hvernig þeir líta á sig sem Norðurlandabúa, Evrópubúa og heimsborgara.

Nánari upplýsingar um útgefið efni er að finna á www.norden.org/publikationer. Þar er einnig hægt að leita að efni og panta. Á vefsíðunni er hægt að gerast áskrifandi að fréttapóstinum Útgefið efni, en þar er að finna fréttir af nýútkomnum ritum um málefni sem viðkomandi hefur áhuga á.

Staðreyndir um Norrænu ráðherranefndina og Norðurlandaráð

Norræna ráðherranefndin

Norræna ráðherranefndin er formlegur vettvangur samstarfs norrænu ríkisstjórnanna. Þar gegnir óformlegt samráð og gagnkvæm upplýsingamiðlun mikilvægu hlutverki.

Það er hlutverk ráðherranefndarinnar að styrkja norrænt samstarf, efla norræna samkennd og veita norrænum hagsmunum brautargengi á alþjóða-vettvangi. Þar sem um milliríkjasamstarf er að ræða þurfa allar ákvarðanir að vera einróma.

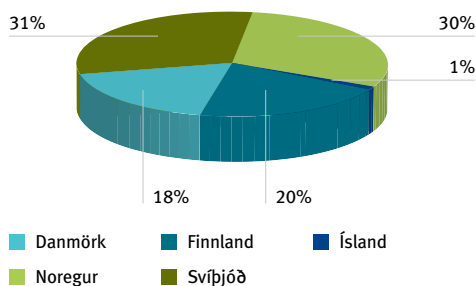
Norræna ráðherranefndin starfar í ýmsum fagráðherra-nefndum, ráðherranefnd er sett fyrir þau fagsvið sem ríkisstjórnirnar starfa saman að. Forsætisráðherrarnir eru ábyrgir fyrir Norrænu ráðherranefndinni. Framkvæmda-valdið liggur hjá norrænu samstarfsráðherrunum og staðgenglum þeirra í norrænu samstarfsnefndinni.

Flestar ráðherranefndir funda nokkrum sinnum á ári. Með ráðherranefndunum starfa embættismannanefndir, sem undirbúa ákvarðanatöku ráðherranefndanna í samstarfi við skrifstofu ráðherranefndarinnar.

Frá og með 1. janúar 2006 eru ráðherranefndir starfandi á eftirfarandi sviðum:

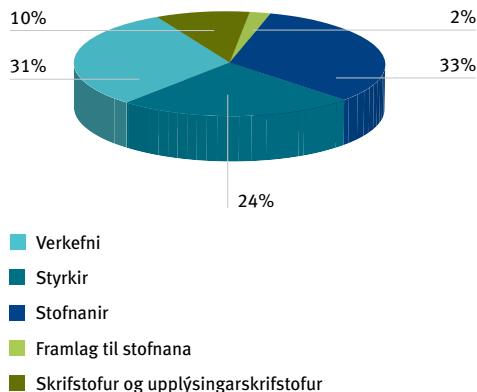
- Vinnumálum og vinnuvernd
- Atvinnulífi, orkumálum og byggðamálum
- Sjávarútvegi, landbúnaði, skógrækt og matvælum
- Menningarsamstarfi
- Jafnréttismálum
- Löggjöf
- Umhverfisvernd
- Félags- og heilbrigðismálum
- Menntun og rannsóknum
- Efnahags- og fjármálum

Framlag landanna til fjárlaga Norrænu ráðherranefndarinnar 2006

Fjárhagsáætlun Norrænu ráðherranefndarinnar er 839.643 milljónir danskra króna. Framlag hvers ríkis er reiknað út frá vergri þjóðarframleiðslu þess. Sjálfstjórnarsvæðin taka ekki þátt í fjármögnun á starfsemi Norrænu ráðherranefndarinnar.

Norræna ráðherranefndin. Skipting fjárlaga eftir flokkum

Samstarfsráðherrar 7. desember 2006

Connie Hedegaard, *Danmörku*

Jógvan á Lakjuni, *Færeyjum*

Josef Motzfeldt, *Grænlandi*

Ilkka Kanerva, *Finnlandi*

Lasse Wiklöf, *Álandseyjum*

Jónína Bjartmarz, *Íslandi*

Christina Husmark Pehrsson, *Svíþjóð*

Heidi Grande Røys, *Noregi*

Norðurlandaráð

Norðurlandaráð er pólitískur samstarfsvettvangur norrænna þingmanna og ríkisstjórna. Norðurlandaráðsþing er haldið einu sinni á ári. Þar funda þingmenn með norrænu ráðherrunum. Annað starf ráðsins fer fram í fimm fastanefndum og í forsætisnefnd.

Ráðið hefur frumkvæði að og er norrænum ráðherrum ráðgefandi um stefnumótun í norrænu samstarfi auk þess að það hefur eftirlit með því hvort ríkisstjórnirnar fylgja eftir þeim ákvörðunum sem teknar eru. Norðurlandaráð ákveður hvaða mál skuli sett í forgang á hverju ári, s.s. umhverfismál, öryggismál, menning, sjálfbær þróun, börn og unglingar eða neytendamál.

Forsætisnefnd Norðurlandaráðs 7. desember 2006

Ole Stavad, *forseti, Flokkahópi jafnaðarmanna, Danmörku*

Kristian Pihl Lorentzen, *varaforseti, Miðflokkahópi, Danmörku*

Arja Alho, *Flokkahópi jafnaðarmanna, Finnlandi*

Outi Ojala, *Flokkahópi vinstri sósíalista og umhverfissinna, Finnlandi*

Simo Rundgren, *Miðflokkahópi, Finnlandi*

Martin Saarikangas, *Flokkahópi hægrimanna, Finnlandi*

Rannveig Guðmundsdóttir, *Flokkahópi jafnaðarmanna, Íslandi*

Jón Kristjánsson, *Miðflokkahópi, Íslandi*

Dagfinn Høybråten, *Miðflokkahópi, Noregi*

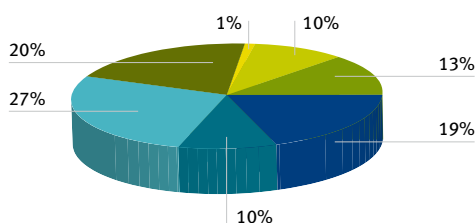
Berit Brørby, *Flokkahópi jafnaðarmanna, Noregi*

Inge Lønning, *Flokkahópi hægrimanna, Noregi*

Sinikka Bohlin, *Flokkahópi jafnaðarmanna, Svíþjóð*

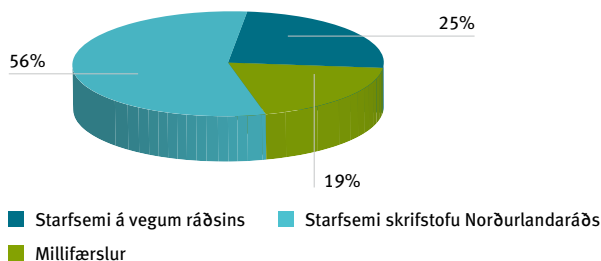
Gabriel Romanus, *Miðflokkahópi miðjumanna, Svíþjóð*

Skipting fjárlaga á helstu málaflokkum

- Menning, lagasamstarf og jafnrétti
- Menntun, rannsóknir og atvinnulíf
- Umhverfi og auðlindir
- Vöxtur og velferð
- Skrifstofan og önnur sameiginleg starfsemi
- Stefnumótun um grannsvæðin
- Skipulagssjóður

Skipting fjárlaga Norðurlandaráðs 2006

Starfsemi ráðsins kostar um 30,6 milljónir danskra króna, þ.e. starfsemi forsætisnefndar, fastanefnda og verkefna sem unnin eru þvert á nefndir. Skrifstofa ráðsins annast stjórnsýslu og upplýsingamiðlun. Verkefni sem styrkt eru tengjast starfi stjórnmalaflokkanna, Norðurlandaráðs æskunnar auk fréttamannastyrkja.

